

DE OORLOG, 22 december 1914
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27916]

[Dinsdag 22 December 1914]

Inhoudsopgave 22 december 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27916]	1
DE OORLOG	2
Op het Westelijk oorlogstooneel.	2
Duitsch bericht over de krijgsverrichtingen.	2
Beschiëting uit zee.	3
In Dixmuiden.	3
Rijssel.	4
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	4
Russisch legerbericht.	4
Officieele Russische berichten.	4
Duitsch legerbericht.	4
Oostenrijkers en Russen.	4
Op Zee.	4
Vermindering der oorlogsrisicopremies.	4
Slagkruisers.	5
BELGIË.	5
Vijandelijk vlieger boven Brussel.	5
FRANKRIJK.	6
Nederland en het Fransche Geelboek.	6
ENGELAND.	6
Duitsche krijgsgevangenen.	6
De consul te Hodeidah.	6
DUITSCHLAND.	6
Bombardeeren van open plaatsen.	6
Het gevangenen-kamp te Munster.	6
Roode Kruis-honden.	7
OOSTENRIJK.	7
Oostenrijk-Hongarije en Duitschland.	7
RUSLAND.	8
Russische generaals.	8
ITALIË.	9
De ware stokebrand?	9
Nieuwe regimenten.	11
TURKIJE.	11
Griekenland en Engeland.	11
EGYPTE.	11
Het nieuwe bewind.	11
Engeland en Egypte.	11
Egypte een Engelsch protectoraat.	11
PERZIË.	11
Correspondentie met Perzië.	11
Nederland en de oorlog.	11
Distributie regeeringsma's.	11
Gevluchte Belgische onderwijzers.	12
Onze soldaten te Ede.	12
Op het Westelijk oorlogstooneel.	12
Fransch communiqué.	12
VISSCHERIJ.	13
Kolenquaestie te IJmuiden.	13
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27916]	13
DE OORLOG	13
De algemeene toestand.	13
Op het Westelijk oorlogstooneel.	14
Duitsch bericht over de krijgsverrichtingen.	14
Het offensief der bondgenooten.	15
Een verrassing aan een kanaal.	15
Polemiek van het Duitsche hoofdkwartier over de Fransche legerberichten.	15
De aanvallen op Atrecht.	16
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	16
Een waarschuwing.	16

Een mislukte brugslag.	16
Op Zee.	17
Engelsch schip vergaan?	17
BELGIE.	17
De Belgische oorlogsbelasting.	17
DUI TSCHLAND.	17
Een grief tegen geïllustreerde bladen.	17
Die domme vijand.	17
Een Duitsch afgevaardigde als Fransch soldaat.	18
ENGELAND.	18
Lloyd George aan het woord.	18
"Te Hollandsch".	18
OOSTENRIJK.	18
In Oostenrijk.	18
Onjuiste berichten.	18
RUSLAND.	18
Het Russische Hof.	18
De Tsaar te Moskou.	19
TURKIJE.	19
Turksche officieele berichten.	19
In Armenië.	19
ZUID-AFRIKA.	19
Opstand in Zuid-Afrika.	19
De bestraffing der rebellen.	19
SCANDINAVIE.	20
Duitschland en Zweden.	20
Nederland en de Oorlog.	20
De Koningin.	20
Kon. Nat. Steuncomité.	20
Geïnterneerden.	21
Mijnen.	21
Ter waarschuwing.	21
Als spion aangehouden.	21
Duitsche steenkool.	22
Verpachting van vischwaters.	22
Wetenswaardigheden.	22
Militaire benamingen.	22
In- en Uitval.	23
De Engelsche kleurstoffen-industrie en de oorlog.	23

5

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

DE OORLOG

10

Slagschepen. — Het gevangenenkamp te Munster. — Oostenrijk en Duitschland. — Het nieuwe bewind in Egypte.

Op het Westelijk oorlogstooneel.

Duitsch bericht over de krijgsverrichtingen.

15

BERLIJN, 21 Dec. (W. B.) (Bericht uit het Groote Hoofdkwartier.) Ook gisteren werden aanvallen der Franschen bij Nieuwpoort afgeslagen.

20

Tusschen Richebourg L'Avone, het kanaal van Aire en La Bassée deden onze troepen een aanval op de stelling der Engelschen en Indiërs. De loopgraven van de vijand werden bestormd en hijzelf werd met zware verliezen uit zijn stellingen verdreven. Wij maakten een kanon en vijf machine-geweren buit en namen 270 Engelschen en Indiërs, waarbij tien officieren, gevangen.

25

De op 18 Dec. verloren loopgraaf bij Notre Dame Larette is heroverd. In de streek van Souain en Massiges ten noordoosten van Châlons deden de Franschen gisteren een hevigen aanval en drongen op één plaats zelfs door tot onze voorste loopgraven. Door ons vuur werden echter al hun aanvallen afgeslagen en moesten de Franschen vier officieren en 310 minderen in onze handen laten. Een groot aantal Franschen ligt nog voor onze stellingen.

30

In Argonne veroverden wij een belangrijken met bosch begroeiden heuvel bij Le Tour de Paris en maakten wij drie machinegeweren, een revolverkanon buit en namen 275 Franschen gevangen.

De zeer hevige aanvallen van de Franschen ten noordwesten van Verdun mislukten alle. De groote activiteit der Franschen voor ons geheel front is te verklaren uit het

volgende legerbevel van generaal Joffre van 17 Dec., dat op een gesneuvelden officier werd gevonden: "Gedurende drie maanden heeft de vijand, ondanks zijn talloze hevige aanvallen, onze linie niet kunnen doorbreken. Wij hebben hem overal met succes het hoofd geboden. Thans is het oogenblik gekomen om gebruik te maken van zijn zwakheid, nu wij onze troepen en ons materiaal versterkt hebben. Het uur van den aanval is geslagen. Nadat wij tot dusverre de Duitsche strijdmacht hebben weerstaan, is het thans zaak ze te breken, en ons land definitief van de indringers te bevrijden. Soldaten, Frankrijk rekent thans meer dan ooit op uwen moed, uwe energie, uw vast besluit om tot elken prijs te zegevieren. Gij hebt de overwinning reeds behaald aan de Marne, aan de Yser, in Lotharingen en de Vogezen. Gij zult nu ook weten te overwinnen tot aan den definitieven triomf. Joffre."

Beschiëting uit zee.

Uit Sluis wordt door een onzer berichtgevers gemeld: Een hevig bombardement der zee kust werd hier dezen morgen om 2.40 waargenomen. Het waren Engelsche schepen, die opnieuw Zeebrugge en Heyst bombardeerden. Een dertigtal schoten werd gegeven, doch door de Duitschers niet beantwoord. Het werken met de zoeklichten was hier duidelijk waar te nemen. Een Engelsch eskader in slagorde, gisteren omstreeks den middag, is buiten bereik van het Duitsche geschut te Zeebrugge voorbijvaren.

In Dixmuiden.

De oorlogscorrespondent van het "Berliner Tageblatt", Heinrich Binder, vertelt van een bezoek, dat hij en andere journalisten aan Dixmuiden heeft gebracht. Na een gevaarlijke wandeling onder het geweervuur der Franschen, bereikten zij de puinhoopen van de stad. Daar waren zij vrijwel in veiligheid, want slechts enkele straten, en vooral het marktplein, liggen open voor het vuur van den vijand. Zoo in elkaar geschoten als Dixmuiden, zegt hij, ligt geen andere stad op de slagvelden van dezen afschuwelijken oorlog.

In de omgewoelde straten ligt meterdik de modder. Misschien is nog een huis in de plaats, dat niet door de granaten getroffen. Ik weet het niet. Want als men voorzichtig van steen op steen moet stappen, voorzichtig om den hoek van een straat moet kijken, omdat daar de kogels door vliegen, blijft weinig tijd over om rond te zien. De puinhoopen vormen kleine, glibberige bergen, waar men overheen moet. Daar ligt reeds het marktplein, waarover onophoudelijk de kogels fluiten. In een sprong naar den overkant onder de dekking van het stadhuis en naar de geweldige Sint Nikolaaskerk, die een enkele reusachtige ruïne is en die men nog slechts aan een paar stukken muur en aan een pilaar is kerk kan herkennen. En toch is er een geluidloos leven in de stuk geschoten huizen. Daar hebben zich onze soldaten in de kelders ingekwartierd, maar geen opstijgende rook mag den vijand verraden in welke huizen onze troepen wonen.

De commandant begroet ons. Hij is blij nieuwe gezichten te zien in deze woestenij. Terwijl hij ons den toestand staat uit te leggen, slaan links en rechts onafgebroken de kogels in muren en gevels. Binnen de minuut tellen wij vijf en veertig schoten tegen den muur van een naburig huis. Dag en nacht door slingert de vijand, nutteloos zijn ammunitie in de doode stad. Als eenige levende wezens vonden onze soldaten een hond en drie katten. Dat was alles. Drie, vier malen is om Dixmuiden gevochten. Thans is de reusachtige puinhoop in ons bezit en onze stellingen zijn vooruit geschoven tot aan het Yser-kanaal, dat in het westen der stad voorbij de laatste huizen loopt.

Nu gaan wij naar de loopgraven. De weg erheen gaat door een toegangsloopgraaf van ongeëvenaarde wilde romantiek. We gaan door in elkaar geschoten huizen, donkere aardholten en kelders, door paardenstallen, reeksen van kamers, waarin nog al de meubelen uit gelukkige tijden staan. Een snelle sprong brengt ons dan in een nauwe steeg, die in de vuurlijn van den vijand ligt. Dan gaan we weer door kamers en over binnenplaatsen tot we in een lange onderaardsche, kletsnatte gang komen, aan het eind waarvan, evenals in een tunnel, eindelijk het licht ons begroet. In de voorste loopgraven! Er mag niet gesproken worden, want ginds, ongeveer honderd meter verder, ligt de vijand. Nauwelijks vertoont zich de punt van een helm, nauwelijks wil men zijn stijve ledematen, stijf van het eeuwige bukken, iets uitrekken, of een hagel van kogels klettert neer op de schans.

In de loopgraven, waar natte, gele modder naar beneden druïpt, staan onze soldaten. Acht uren blijven zij zoo staan. Dan komt de aflossing aangeslopen. In gebukte houding gaat het dan terug naar de muffige maar beschermende kelders, 's Nachts wijzen witte banden en stukken papier den soldaten deun weg. Licht mogen zij niet aansteken en ook geen woord spreken. Op vele plaatsen van den gevaarlijken terugweg

staat als barrière een gebroken stoel of een bank. Hier mag men het hoofd niet boven den muur uit steken. Want daarachter loert de dood...

100

Rijssel.

De oorlogscorrespondent van de "Berliner Morgenpost" heeft een bezoek gebracht aan Rijssel. Hij schrijft:

105

Gedurende den nacht had de storm den hemel schoon geveegd en helder scheen de zoon, toen ik 's morgens door de straten van Rijssel wandelde. Zij wierp een vroolijk licht op de schoonheden van de stad, op de prachtige renaissance-gebouwen, als het oude stadhuis en de beurs, op de statige architectuur van de openbare huizen en op de aanzienlijke woningen van de rijke wevers, die in Rijssel, in Roubaix en Tourcoing hun fabrieken hebben. Helder scheen de zon echter ook op de gruwelijke verwoestingen in de stad. Zoowel in de buitenstad als in de binnenstad liggen heele wijken in puin. Woonhuizen, winkels, kantoren, café's zijn tot de grondslagen vernield. Dicht bij de Grande Place, midden in de stad, begint de ellende. Honderden prachtige huizen van vier verdiepingen liggen in puin. Slechts de kerk bleef ongerept en ook de schouwburg. Vele café's zijn echter ten offer gevallen aan de Duitsche granaten. En slechts de groote, blauwe, gele en witte borden, die nog aan de gebarsten muren hangen, toonen aan, dat hier voor de ontzetting de vroolijkheid heeft gewoond.

115

Op het Oostelijk oorlogstoneel.

Russisch legerbericht.

120

PETROGRAD, 21 Dec. (P. T. A.) (Communiqué van den Grooten Generalen Staf.) In de streek van Mlava zijn de Duitschers teruggetrokken naar het front Landenburg-Neidenburg.

Van den linkeroever van den Weichsel valt niets belangrijks mede te deelen.

125

In Galicië is het Oostenrijksche offensief voorgoed verhinderd door onze troepen, wier laatste operaties een volkomen gunstig verloop hebben.

Een der Oostenrijksche divisies, die ageert in de buurt van Doekla (ten noorden van Bartfeld, Karpathen), werd op de vlucht gedreven door een bajonet-aanval. De vijand liet 500 dooden op het slagveld achter en bovendien werden 10 officieren en meer dan 1000 soldaten krijgsgevangen gemaakt.

130

De pogingen van het garnizoen van Przemysl om door het front der blokkeerende troepen te breken, werden definitief verijdeld. Het garnizoen werd met groote verliezen teruggedrongen binnen de fortelinie.

Officieele Russische berichten.

135

Het Russische Gezantschap te 's-Gravenhage deelt mede:

De gisteren aangeduide gevechten zoowel aan de Bzoera als op het overige front aan den linker-oever van den Weichsel worden voortgezet, zonder opmerkelijke wijziging in den toestand te brengen, behalve dan dat de door het garnizoen te Przemysl beproefde uitval geëindigd is met een mislukking, die hen groote verliezen berokkend heeft aan dooden, gewonden en gevangenen.

140

Duitsch legerbericht.

BERLIJN, 21 Dec. (W. B.) In Oost- en West-Pruisen is de toestand onveranderd.

145

In Polen neemt de aanval op de stellingen, waar de vijand front heeft gemaakt, voortgang.

Oostenrijkers en Russen.

WEENEN, 21 Dec. (W. B.) Officieel wordt bekend gemaakt: In de Karpathen vorderen wij flink in onzen aanval op het gebied van den bovenloop van de Latoreza.

150

Ten noordoosten van den Lupkow-pas, aan het front ten noorden van Krosno en Tuchow en aan de beneden-Doenajec, wordt nog hevig gestreden.

De toestand in Zuid-Polen is ongewijzigd gebleven.

Op Zee.

155

Vermindering der oorlogsrisicopremies.

Met weglating van wat reeds bekend is, wordt aan een communiqué van het Engelsche gezantschap het volgende ontleend:

160

De toestand ter zee heeft de Britsche regeering in staat gesteld de premie voor zeeoorlogsrisico te verminderen van 2 Guinea tot 1½ Guinea voor ladingen, en voor de schepen zelf van 20 tot 15 voor enkele reizen en voor reizen van 3 maanden van 40 tot 30.

De tonneninhoud van Engelsche schepen, die met ladingen havens van het Vereenigde Koninkrijk binnenkwamen, was meer dan 2½ millioen: een achteruitgang van minder dan

een vierde vergeleken met het overeenkomstige tijdvak van verleden jaar.

165

Slagkruisers.

De tocht van de Duitsche oorlogsschepen naar de Engelsche kust en het bombardement van een drietal kustplaatsen, geeft den maritiemen mederwerkers der Engelsche dagbladen aanleiding tot verschillende beschouwingen. De medewerker van de "Times" zegt, dat velen verbaasd zijn, dat de Duitsche vloot, zonder ontdekt te worden naar de Engelsche kust is kunnen oversteken en, dat zij weer zonder beschadigd te zijn, teruggekeerd is. De verklaring hiervan is, aldus de schrijver, te zoeken in de samenstelling van het eskader, hoewel zonder twijfel ook de weersgesteldheid van invloed is geweest.

170

175

De vijand zocht voor den aanval een langen, donkeren nacht uit, terwijl het op de Noordzee hard uit het Noord-Oosten woei, en het weder mistig en heilig was. De schepen konden daardoor hun havens verlaten, zonder door onze patrouilleerende oorlogsschepen ontdekt te worden, terwijl zij bij een eventueel gevecht in staat zouden zijn in den mist te ontsnappen.

180

Van meer belang van een welslagen van den raid is de samenstelling van het eskader. Alle feiten wijzen er op, dat Duitschland al zijn beschikbare slagkruisers voor den raid had bestemd. Het zijn de "Derfflinger", "Seydlitz", "Moltke", "Von der Tann" en "Blücher".

185

De "Times"-medewerker zegt naar aanleiding hiervan, dat vóór de oorlog begon, de rol van den slagkruiser ontzeker was. Oorspronkelijk bestemd om kruiser, die op koopvaardischepen jacht maken, te vernielen, gaf men aan deze slagkruisers een snelheid, welke zij in volle zee langen tijd konden volhouden en men voorzag ze van een bewapening, waarmee zij elk schip konden vernielen, behalve de "dreadnoughts", die in dezelfde jaren op stapel waren.

190

Later echter was men van meening, dat deze schepen als het snelle eskader een der vleugels van de slagvloot zouden vormen, waarbij bun groote snelheid een evenwicht kon zijn voor het, als is het ook, geringe verschil in het aantal van zware kanonnen. Niemand verwachtte, dat slagkruisers gebruikt zouden worden om onbeschermden steden en badplaatsen te bombardeeren, zoo zegt de "Times"-man.

195

Slechts drie landen bouwen schepen van dit type: Engeland, Japan en Duitschland. Japan heeft de "Kongo" en "Hiyei". Duitschland heeft aan het bouwen van slagkruisers groote sommen besteed. Duitschland heeft thans dit type gebruikt en de slagkruisers zijn snel weer weggevaren. Daar de raid over een korten afstand plaats had, was het moeilijk de noodige schepen bijeen te brengen, die den aftocht konden afsnijden, zonder inbreuk te maken op de marine-politiek, welke gevolgd moet worden. Zoo is er ook kans, dat na zulk een raid als verleden Woensdag een dusdanig samengesteld slagkruiser-eskader langen tijd op zee kan blijven. Het kan de Engelsche slagkruisers op de Noordzee ontwijken. Dat oorlogsschepen, die minder sterk zijn en door zulk een eskader ontmoet worden, het lang kunnen volhouden, is te betwijfelen, nu wij gezien hebben, wat er in de zeeslagen gebeurd is, welke door artillerie-vuur beslist werden. Slagkruisers kunnen slechts door slagkruisers bestreden worden, zoo merkte de maritieme medewerker nog in zijn beschouwing op.

205

Uit marine-boekjes geven wij nog ten slotte de volgende bijzonderheden over dit type slagkruisers, waarvan er, volgens sommige berichten, ook eenige waren bij het eskader van admiraal Sturdee, welke de "Gneisenau" en de "Scharnhorst" in den grond boorde. Ook bij den slag bij Helgoland waren Engelsche slagkruisers in actie, o.m. de "Lion" en de "New-Zealand". Een paar Duitsche kleine kruisers werden door hun zware kanonnen vernield.

215

Engeland. naam: waterverpl.: snelheid: zware artill. Tiger 29.000 28(?) 8-34 c.M. Queen Mary 30.000 28½ 8-34 c.M. Princess Royal 30.000 28½ 8-34 c.M. Lion 30.000 28 8-34 c.M. Australia, 19.500 27 8-30 c.M. New-Zealand 19.100 26½ 8-30 c.M. Indefatigable 10.000 26½ 8-30 c.M. Indomitable 20.000 26½ 8-30 c.M. Inflexible 20.000 26½ 8-30 c.M. Invincible 20.000 26½ 8-30 c.M. De "Australia" is in Australië gestationneerd.

220

Duitschland. naam: waterverpl.: snelheid: zware artill. Derfflinger 28.000 ? 8-30 c.M. Seydliiz 25.000 29 . 10-28 c.M. Moltke 23.000 29 10-28 c.M. Goeben 23.000 29 10-28 c.M. Von der Tann 19.400 28 8-28 c.M. Blücher 15.800 25 12-21 c.M. De "Goeben" is in de Zwarte Zee. Bijna gereed is de nieuwe slagkruiser "Luetzow", waarvan nog niet veel bijzonderheden bekend zijn. Japan. naam: waterverpl.: snelheid: zware artill.

225

Kongo 28.000 27 8-35 c.M. Hiyei 28.000 27 8-35 c.M.

BELGIË.

Vijandelijk vlieger boven Brussel.

BRUSSEL, 21 Dec. (W. B.) De ochtendbladen berichten, dat een vijandelijke vlieger

230 gistermiddag over het vliegekamp in de voorstad Etterbeek is gevlogen en getracht heeft daar bommen te werpen, maar door het vuur der Duitsche soldaten werd verdreven.

FRANKRIJK.

Nederland en het Fransche Geelboek.

235 Uit het Fransche Geelboek blijkt, dat de vroegere Fransche gezant te 's-Gravenhage, de heer Marcellin Pollet, den 3en Augustus 1914 uit Den Haag het volgende schrijven heeft gericht aan den heer Viviani, voorzitter van den ministerraad en minister van

240 buitenlandsche zaken in Frankrijk:
"De Duitsche gezant is gisteren bij den Minister van buitenlandsche zaken geweest om de noodzakelijkheid te betoogen waarin Duitschland zich, naar hij zegt, bevonden heeft om de onzijdigheid van Luxemburg te schenden, er bij voegende, dat hij heden opnieuw eene mededeeling had te doen. Inderdaad heeft hij hedenochtend mededeeling gedaan van het binnenrukken der Duitsche troepen in België, teneinde, naar hij verklaarde, een bezetting van dat land door Frankrijk te voorkomen.

245 Voorts blijkt uit dat Geelboek, dat in een brief van Sir E. Goschen, ambassadeur van Engeland te Berlijn, aan Sir Edward Grey, gedateerd Berlijn 29 Juli 1914, handelende over voorstellen door de Duitsche regeering aan de Engelsche gedaan om de onzijdigheid van Engeland te verkrijgen, gedaan tijdens een bezoek door Sir E. Goschen gebracht aan den Duitschen Rijkskanselier, de volgende zinsnede voorkomt:

250 "Wat Holland betreft, zeide Zijne Excellentie mij, dat zoolang de tegenstanders van Duitschland de onschendbaarheid en de onzijdigheid van Nederland zouden eerbiedigen, Duitschland bereid zou zijn aan Zijner Majesteits Regeering de verzekering te geven hetzelfde te zullen doen."

255 **ENGELAND.**

Duitsche krijgsgevangenen.

LONDEN, 21 Dec. (Reuter.) Heden zijn 150 Duitsche krijgsgevangenen uit Duitsch-Togoland te Liverpool ontscheept.

260 **De consul te Hodeidah.**

PARIJS, 21 Dec. (Reuter.) De "Matin" verneemt uit Rome: De Engelsche consul te Hodeidah is in vrijheid gesteld; de personen die voor het incident verantwoordelijk waren zijn gestraft.

265 **DUITSCHLAND.**

Bombardeeren van open plaatsen.

BRUSSEL, 21 Dec. (W. B.) In Nederlandsche bladen kwamen in de jongste dagen berichten voor over de beschieting der Engelsche kust, waarbij aan Duitschland werd verweten, dat het open steden niet eerbiedigt. Naar aanleiding daarvan wijzen wij erop, dat de Engelsche vloot sedert weken in strijd met het volkenrecht de Belgische kust en badplaatsen beschiet en daar reeds groote schade heeft aangericht. De badplaats Westende bijv. is gedeeltelijk verwoest en ook andere plaatsen hebben sterk geleden.

Het gevangenen-kamp te Munster.

275 Professor Hubert Grimme, die als tolk dienst doet in het groote gevangenen-kamp te Munster, vertelt daarover het een en ander in het tijdschrift "Deutschland". Het weer heeft zeer grooten invloed op de bewoners van de gevangenen stad, die met drie dubbel prikkeldraad, een electricische geleiding onder hooge spanning en ijzerdraadgaas omgeven is. Bij donker weer, bij regen en sneeuw, staart uit duizend oogen de zorg, als voelen allen zich ten ondergang gedoemd. Bij zonneschijn echter gaat een bonte stroom van menschen door de straten van het kamp. De sterke kleuren van de uniformen gloeien en het is alsof men op den boulevard is van een volksrijke Fransche stad. Schertsende opmerkingen vliegen over en weer en met levendige gebaren bespreekt men het nieuws. Dan ziet men het dezen mannen niet aan, dat zij overwonnenen zijn en dat in de verte misschien hun familie in nood en ellende op hen wacht. Het zijn meest mannen van de landweer en den landstorm, die op den eersten dag van de mobilisatie weg moesten van hun familie. Zij vragen niet naar roem en overwinning, maar naar rust en naar hun tehuis. Bijna steeds als zij met een vreemdeling in aanraking komen, is hun vraag: Geloofst ge, dat het spoedig vrede zal zijn? Antwoordt men dan, dat het nog maanden kan duren, dan leest men op hun gezicht de diepe teleurstelling. Na het trompetsignaal, dat hen 's morgens om zes uur tot de koffie bijeen roept, worden eenige troepen weg geleid om buiten het kamp te werken. De gevangenen zijn daar zeer op gesteld, want dan hebben ze grootere vrijheid van beweging. De achtergeblevenen slenteren in het kamp op en neer. Veel drukte is steeds voor de spreekkamer van den dokter. Er zijn er drie, die voor de gezondheid van de

zeventien duizend menschen moeten waken. Veel Franschen worden tegen de pokken ingeënt. Voor de patiënt zich weer aankleedt, wordt dan zijn borst onderzocht. Ongeveer veertig procent lijdt aan tuberculose.

300 Vele gevangenen zoeken een bijverdienste om iets te kunnen koopen van al het moois in de cantine, een wollen trui of schrijfgerei of Fransche boeken. De een speelt voor barbier. Bedrijfskosten heeft hij niet. Hij noodigt zijn bezoekers int plaats te nemen op een rol prikkeldraad, waarop een ransel gelegd is. Voor scheren neemt hij twee sous, voor knippen zelfs vier sous. Een ander heeft uit stukjes hout een zeer nauwkeurig model van een vliegmaschine gemaakt en nu houdt hij een loterij van honderd 305 vijftig loten à vijf sous en met een enkelen prijs: het vliegtoestel. Als de onderneming gelukt, is hij een kapitalist. Anderen weer hanteeren met ongeoefende hand naald en draad, om een uniform op te lappen of trachten op goed geluk af hun schoenen te repareeren. Allerlei spelletjes worden gedaan, menigeen schrijft naar huis. Deze briefjes verraden veel hartsgeheimen. Vaak leest men aangrijpende 310 uitdrukkingen, uitingen van liefde voor vrouw en kind en als men uit deze brieven gevolgtrekkingen mag maken, dan heeft de Franschman in het algemeen het gevoel voor het familieleven nog niet verloren en evenmin zijn geloof aan de Voorzienigheid. Scherts zoekt men tevergeefs in deze brieven. De humor komt echter tot uiting in de opschriften boven de barakken en aardhutten. Tusschen sierlijke krullen leest men: 315 "Hotel de leege maag", "Hotel de holle buik", "In het werklooze kakement", "In de oproerige lintwurm" enz. Alles toespelingen op het ontbreken van het aangename leven, dat ook kleine Fransche spaarders zich als een ideaal droomen.

Roode Kruis-honden.

320 De "Norddeutsche Allgemeine Zeitung" deelt nog eenige bijzonderheden mee over de Roode Kruis-honden. De praktijk heeft geleerd, dat in een door deze honden afgezocht gebied geen enkele gewonde meer ligt. Het is geen bijzonder ras, dat daarvoor geëischt wordt. Bruikbaar zijn echter alleen de politie-honden, waarvoor men vier 325 rassen gebruikt: de Dobermann, de Duitsche herdershond, de Airedale terriërs en de Rottweiler. Slechts een tot volkomen gehoorzaamheid afgerichte, door stelselmatige zorgvuldige oefening voorbereide politiehond kan gebruikt worden bij het reddingswerk op het slagveld. Als het dier zeg maanden oud is, begint de oefening, die voorloopig 330 geen ander doel heeft, dan den hond te leeren zijn meester onvoorwaardelijk te gehoorzamen. Na het eerste levensjaar begint dan de eigenlijke dressur. Het geheim daarvan heet: liefde en geduld. De bond moet het gebied, waarin bij gebracht wordt, in zeer scherphoekige, zigzag-bewegingen afzoeken. Hun meesters die met de Roode Kruis compagnie uitrukken, zoo mogelijk vier van hen, brengen de honden aan een lijn op de bepaalde plaats en laten ze dan met een zachte aansporing los. Slechts als het 335 zoeken gevaarlijk is door de onmiddellijke nabijheid van den vijand en waar dus het gebied dat afgezocht moet worden zeer klein is, wordt de hond aan een lange lijn genomen. De meester van den hond loopt dan recht uit, daarbij de zigzaglijnen van den hond kruisend. Als de hond een gewonde vindt, mag hij niet blaffen, zooals hij bij een misdadiger zou doen, maar bij keert zoo snel mogelijk naar zijn meester terug, die zich dan door den bond naar den gewonde laat brengen. 340

OOSTENRIJK.

Oostenrijk-Hongarije en Duitschland.

345 In een telegram in ons vorig ochtendblad werd medegedeeld, dat de "Gazette de Lausanne" dezer dagen een hoofdartikel bevatte, waarin uitlatingen van een zich noemenden Oostenrijksch-Hongaarsch diplomaat worden weergegeven, die een pleidooi vormden voor het sluiten van een afzonderlijken vrede door Oostenrijk en voor afscheiding van Duitschland. Wij berichten verder, dat de "Pester Lloyd", die op dit artikel opmerkzaam maakt, het vermoeden uitsprak, dat men hier te doen heeft met een Fransch-Engelschen *ballon d'essai*, zooals ze in den laatsten tijd reeds meer in de bladen zijn verschenen, en waarmede men tracht een wig te drijven tusschen Oostenrijk-Hongarije en Duitschland. Het blad zegt dan verder, zooals nader wordt bericht: De "Entente" heeft steeds 350 getoond weinig begrip te hebben van de gevoelens van de Oostenrijksch-Hongaarsche bevolking en gemeend, dat Oostenrijk-Hongarije zich de door Rusland ingeblazen provocaties van Servische zijde maar voortdurend zou laten welgevallen, zonder naar het zwaard te grijpen. De "Entente" speculeerde bovendien op de oneenigheid tusschen de verschillende volken der monarchie – een speculatie, die trouwens ijdel is gebleken – en onderschatte tevens de militaire en de financieele weerstandskracht van de monarchie op schromelijke wijze. 355 Zij kan er echter van overtuigd zijn, dat wij tot het uiterste zullen volhouden en dat wij aan een afzonderlijken vrede, met wien ook, nog geen oogenblik hebben 360

gedacht. Deze oorlog is zoo goed een oorlog voor ons, d.w.z. een voor onze levensbelangen gevoerde oorlog, als een der aan dezen volkenoorlog deelnemende mogendheden dat van zich kan beweren.

365 Wij willen hierbij nog opmerken, dat ook de verschillende berichten over een separatistisch streven hetzij van geheel Hongarije of van op zich zelf staande Hongaarsche partijen, wien men den wensch naar een afzonderlijken vrede toeschrijft, totaal uit den duim zijn gezogen. Deze berichten wekten in Hongarije slechts vroolijkheid of verontwaardiging.

370 De voornaamste leiders der oppositie, zooals graaf Andrassy en Apponyi, hebben in het parlement, in vergaderingen, en in de pers in welsprekende bewoordingen de rechtmatigheid van den huidige oorlog aangetoond.

375 En de pers der oppositie wijst juist thans met hartstochtelijke verontwaardiging de insinuaties van buitenlandsche bladen af, die aan Hongarije een opvatting toeschrijven, die gelijk zou staan met landverraad. Tusschen de regeeringsgezinde bladen en die van de oppositie is in dezen tijd, voor zoover het quaesties van buitenlandsche politiek betreft, ook voor den meest critischen blik niet het minste verschil merkbaar."

380 BOEDAPEST, 21 Dec. (W. B.) De "Pesti Hiriap" schrijft onder het opschrift "Trouw tegen trouw": "Bij ons is het evenals in Duitschland een uitgemaakt feit, dat wanneer nu eens aan een zoogenaamd gepensionneerd Oostenrijksch-Hongaarsch diplomaat, den weder aan een niet bestaand Hongaarsch staatsman de wensen van een afzonderlijken vrede in den mond wordt gelegd, dit alleen als een plumpe doorzichtige manoeuvre moet

385 worden beschouwd. Wij hebben dergelijke diplomaten of staatslieden niet, zelfs niet in een krankzinnigengesticht.

Wat sedert het uitbreken van den oorlog is geschied heeft de geestdrift doen toenemen voor keizer Wilhelm en Hindenburg. Deze worden in dephantasie van de volken onzer monarchie tot legendarische namen. De verschijning van Duitsche soldaten aan den

390 horizon vervult alle harten hier te lande met vertrouwen. De Duitschers echter laten nooit na aan het werk onzer zonen, in den toon van de oprechtste waardeering en van trouw jegens de monarchie, recht te laten wedervaren.

Wat de proefballons in zake een afzonderlijken vrede betreft, herhalen wij het devies van het officieele orgaan van den Rijkskanselier "Trouw tegen trouw".

395 De krachtige samenwerking met Duitschland heeft op de slagvelden in Polen reeds de schoonste vruchten gedragen. En bij deze zege herhalen wij de belofte: "Trouw tegen trouw."

RUSLAND.

400 **Russische generaals.**

Aan de "Magdeburger Zeitung" wordt door iemand, die de toestanden kent, geschreven: De Russische generaliteit is de merkwaardigste in alle legers ter wereld. Geen leger heeft zooveel generaals als het Russische. Maar ook geen leger heeft zooveel zuiver salon-generaals. Voor de bevordering van Russische officieren tot generaal was tot

405 voor kort niet zoozeer hun militaire bekwaamheid beslissend, als wel hun betrekkingen tot de "sferen". Zoo noemt men in Rusland namelijk de menschen, die invloed hebben aan het hof. Vooral dames spelen hierbij een groote rol. Hoe onhoudbaar de toestanden langzamerhand geworden waren, blijkt hieruit dat het legerbestuur zich, na den

410 Russisch-Japanschen oorlog, gedwongen heeft gezien op een enkelen dag niet minder dan honderd en acht en veertig generaals te ontslaan. Dit geschiedde in het jaar 1908. Onder deze honderd acht en veertig generaals, die de slachtoffers waren van de hervorming van het Russische leger, waren niet minder dan zestien commandeerende generaals. Behalve deze zestien legercorpsen verloren op dien dag ook zes en twintig divisies hun commandanten. Een heele reeks generaals hadden in het geheel niets te

415 doen, maar droegen slechts de uniform, genoten de eer van hun positie reeds op zeer jeugdigen leeftijd en kregen het hooge inkomen aan hun rang verbonden. Toen werd echter het vaste besluit genomen, een einde te maken aan het overdreven bevoorrechten van bijzondere personen. De Tsaar, die niet afkeerig is van dergelijke hervormingen, gaf daarvoor zijn toestemming. In plaats van de oude generaals, die voor het

420 meerendeel een vroolijk leven hadden geleid, kreeg Rusland nu beproefde officieren aan het hoofd van zijn troepen. Men mag daarom aannemen, dat de tegenwoordige generaals in ieder opzicht voor hun taak berekend waren. Als men nu weer van maatregelen hoort, die weliswaar niet te vergelijken zijn met die van 1908, maar in oorlogstijd toch ongewoon, dan moet men dit verklaren uit het feit, dat grootvorst

425 Nicolaas Nicolajewitsj den indruk wil wekken, dat de schuld voor de Russische nederlagen niet bij den opperbevelhebber, maar bij de ontslagen generaals moet liggen.

ITALIË.

430 **De ware stokebrand?**

PADUA, 16 Dec. (*Van onzen gewonen berichtgever.*)

Het kaatsspel wil maar niet eindigen. De bal van de verantwoordelijkheid vliegt over en weer; zoo gauw, dat er haast geen oog op te houden is. Gelukkig hebben de onthullingen van Giolitti in de Italiaansche Kamer de quaestie zeer vereenvoudigd. 435 Indien Oostenrijk al in 1913 Servië den oorlog heeft willen aandoen en Italië daarover raadpleegde, moet Duitschland ook op de hoogte geweest zijn, is dus zijn "Nevelingen-trouw" niet zoo spontaan geweest als eerst voorgesteld werd; kan van beschuldigingen tegen Rusland en Engeland geen sprake meer zijn. De Donau-monarchie moet de aansprakelijkheid dragen van het begin, al is dan ook de verdere ontwikkeling 440 ongetwijfeld gegaan in de richting, die Duitschland aangaf.

Maar de Donau-monarchie is zoo bont. Haar aanklagen en veroordeelen is een soortgelijke terechtstelling als de decimeering, die oudtijds legeraanvoerders pleegden toe te passen, wanneer ze de eigenlijke raddraaiers van een muiterij niet 445 kunnen we de beschuldiging niet preciseeren? Zeer zeker wel. In de eerste plaats ligt het voor de hand, dat men alle Slavische elementen vrijspreken moet. Zij beschouwen den strijd nu nog als een broederoorlog. Dat ruimt al dadelijk ferm op, want er blijven slechts de Duitschers en de Hongaren over, de Italianen, Roemeniërs en Roethenen toch zal niemand van dreigementen tegen Servië verdenken.

450 Dus: Duitschers of Hongaren. Ik geloof, dat we allemaal van verre de zaak beijkend en onder den indruk van den grooten Duitsch Europeeschen oorlog, die volgde, eerder geloofd hebben aan een van Weenen uitgaanden stoot dan aan een Magyaarsche intrige. Zouden de Duitschers met zoo'n geestdriftige overtuiging naar het zwaard gegrepen hebben als het "Herr Mikosch" gold? Men hoorde bovendien, wanneer er sprake was van 455 Slavische quaesties, veel meer van Berchtold dan van Tisza. Wel heette het, dat de oude keizer niet den vrede verbreken wilde, maar misschien had bij voor zijn omgeving moeten zwichten. — (Het persoonlijk element van den moord van Serajewo kunnen we niet meer doen gelden, sinds we weten, dat al in 1913 tot den oorlog besloten was.) — Wel was het optreden van Berchtold altijd weifelend en zwak geweest, maar juist verlegen 460 menschen worden vaak opeens erg brutaal.

Hongarije staat om zijn moeilijke taak zooveel verder van ons af, en dat was hier een voordeel, omdat nu Oostenrijk het heilige kruis nakreeg. Wat het waarschijnlijk volstrekt niet verdiende. In het licht van de berichten over de reizen van Tisza en 465 Prins Eitel Fritz en van de daaraan door Italiaansche correspondenten in Hongarije vastgeknoopte beschouwingen, zien we den Magyaar meer en meer op den voorgrond treden. Berchtold wordt heelemaal niet meer genoemd, Tisza, die met ijzeren vuist zijn eigen landgenooten wist te bedwingen, groeit nu ook boven het slagveld, waarop anders alleen vorsten en generaals gezien worden.

De toeschouwers zien nu het probleem in den persoonlijken vorm, maar de enkelingen 470 worden naar voren geschoven door den druk van hun nationaliteit, of zinken in vergetelheid, omdat hun volk hen niet steunt.

Tisza spreekt voor zijn Magyaren, Berchtold zwijgt als zijn Duitsch-Oostenrijkers. Men zegt altijd, dat Servië door zijn irredentistische politiek de Slavische 475 provincies van Oostenrijk bedreigde, maar vergeet daarbij, dat die provincies voor verreweg het grootste deel behooren aan Hongarije. Alleen Dalmatië, 't smalle strookje kust, is Oostenrijksch; het uitgebreide Kroatië en Slavonië staat onder de kroon van den heiligen Stefanus en al wordt Bosnië-Herzegowiena nog als rijkswind gezamenlijk bestuurd, Hongarije hoopt het spoedig te kunnen inlijven. Dan zal Dalmatië vanzelf wel gauw volgen. Dus is het Hongarije, dat de Jugo-Slavische 480 provincies ten deele bezit, ten deele bezitten wil, is het het Magyaarsche volk, dat in de imperialistische expansie naar het zuiden zijn historische roeping ziet.

De Oostenrijkers hebben in hun deel van het Rijk te doen met allerlei Slaven: Slovenen in Krain en Korinthië, Tsjechen in Boheme en Moravië, Slovakien, Polen en Roethenen in Galicië, Serviërs in den Balkan; voelden dus het probleem als een kamp 485 tusschen pan-germanisme en panslavisme, meer speciaal zelfs als een verdediging van het Deutsche element tegen de opdringende niet-Duitschers. Hun gering assimilatievermogen dat ze met de Deutsche Germanen gemeen hebben, belet een vreedzame verovering, dus hopen ze door de macht van het zwaard de overhand te behouden; hun rijk uit te breiden.

490 De Magyaren zien een veel eenvoudiger vraagstuk. Zij zijn in de wereld maar heel weinig talrijk, hoogstens een acht millioen en kunnen er dus, hoe overmoedig hun verbeelding ook phantaseeren moge, nooit aan denken Europa te magyarisieren. Wel gelukt het hun de Duitschers, die zich onder hen vestigen op te slurpen. Een bewijs

495 daarvoor is o. a. de anecdote, die Mommsen eens vertelde. Bij een bezoek aan Pesth
 maakte hij kennis met drie mannen, die hem ras-echte Magyaren leken en zich dan ook
 met de namen Erdy. Matzaï en Toldy voorstelden, maar toen hij 's avonds over die
 heeren sprak met anderen, openbaarden die hem, dat het drietal feitelijk gedoopt was
 als Lutzenbacher, Rothkrebs en Schädel! Maar de Magyaren hebben bij hun uitbreiding
 met Slaven te maken, die buitengewoon sterk aan hun nationaliteit vasthouden.

500 De pogingen tot inlijving van de Kroaten en Slovenen dagteekenen in Hongarije al van
 het oogenblik, dat hun woonplaatsen op de Turken veroverd werden, maar ze bleven
 altijd zonder succes. De Jugo-Slaven haten hun overheerschers en verzuimden nooit de
 gelegenheid om het hun lastig te maken. Vooral in de laatste eeuw was de tegenstand
 buitengewoon fel. Toen de Magyaren in 1848 en 1849 met bloed het heldendicht van hun
 505 onafhankelijkheidsoorlog schreven, waren het de Kroaten van Jellachich, die het eerst
 de wapenen opnamen tegen de vrijheidsscharen van Kossuth. Toen het compromis van 1868
 Kroatië weer aan Hongarije overleverde, werd de unionistische partij, die daartoe de
 hand gereikt had, beschuldigd omgekocht te zijn, en nauwelijks verkreeg de nationale
 fractie in 1872 de meerderheid in den Landdag van Agram, of ze dwong de Hongaarsche
 510 regeering den voorzitter van dien Landdag zelf tot gouverneur te benoemen. Kroatië
 eischte voor zich op: de "Militaire grens", waar Kroatische soldaten het Rijk
 eeuwenlang tegen de Turken verdedigd hadden, Dalmatië, Bosnië, Fiume, de éénige haven
 van Transleithanië. Daar de Magyaren niet toegaven en zich evenmin lieten afbrengen
 van hun plan tot ontnationaliseering van de Jugo-Slaven, werden de conflicten al
 515 heftiger. Toen in 1883 op rijksgebouwen wapenschilden met opschriften in twee talen
 werden geplaatst, rukte de bevolking die af, en de regeering wist geen beter middel
 om zijn prestige te handhaven dan schilden op te hangen... zonder opschrift. In 1895
 werd tijdens een keizerlijk bezoek in Agram, door de studenten in het openbaar een
 Hongaarsche vlag verbrand. In 1907 had een poging, om de Hongaarsche taal op de
 520 spoorwegen in te voeren, een gewapenden opstand ten gevolge. Gedurende de laatste
 jaren werd de toestand door de energieke propaganda der Serviërs nog veel ongunstiger
 voor de Hongaren. Naast het dualisme kwam al dreigender het trialisme op. Ofschoon in
 een hoogverraadsproces in 1908 een en dertig van de 53 leden der Groot-Serviërsche
 partij, die een afscheiding der Zuid-Slaven van Hongarije en een vereeniging tot een
 525 nieuw rijk onder leiding van Servië heetten voor te staan, veroordeeld waren,
 vorderde de nationale partij in haar program van September 1910 zonder blikken of
 blozen weer "de vereeniging van alle landen der Habsburgsche monarchie, waarin "het
 volk" leeft, dat den naam van Kroaten en Serviërs draagt".
 Is het wonder, dat de Hongaren, toen de keizer hen tot den strijd ocriep, met
 530 geestdrift zijn roep volgden? Voor hen beteekende immers de oorlog tegen den Serviër
 de bevestiging van de nationale toekomst. Maar alléén de oorlog tegen de zuidelijke
 naburen; de andere vechtpartijen, die zich daarop gestapeld hebben: de
 "verdedigingsoorlog tegen den Russischen heer en den Engelschen koopman", de "krijg
 voor het behoud der Oostenrijksche eenheid" (Duitsche etiketten!) kunnen hun niets
 535 schelen. Van Rusland en Engeland zullen zij nooit last krijgen; nog geen eeuw geleden
 hebben ze met den moed der vertwijfeling gevochten om van den band met Oostenrijk
 bevrijd te worden! Servië moet verslagen, moet bij Hongarije ingelijfd worden, iets
 anders wil de Magyaar niet. Voor die verdere toekomstdroomen hoeft hij zelfs niet de
 botten van één honved over. Daarom is hij woedend geworden op den Duitscher, die al
 540 meer troepen naar het Noorden roept, de Magyaarsche ruitery tegen Warschau ?geeren
 doet, terwijl toch de Karpathen open liggen voor de Kozakken en de Serviërs op het
 punt staan Slavonië binnen te rukken, waar hun legers weleens op geheimzinnige wijze
 zouden kunnen aangroeien.
 Duitschland heeft de schuld, dat het voor Hongarije misloopt, en alles doet
 545 vermoeden, dat in geval van een nederlaag van den Tweebond – met die mogelijkheid
 wordt in Hongarije ongetwijfeld gerekend! – Duitschland den Hongaar de oorlogskosten
 zou doen betalen. Heeft het niet de Magyaren willen dwingen aan de Roemeniërs binnen
 hun grenzen concessies te doen, die een eind zouden maken aan hun hegemonie, alleen
 uit vrees, dat anders het onafhankelijk Roemenië ook nog zou gaan vechten?

550 Neen, zoo hebben de Hongaren 't niet gemeend. Als Duitschland de algemeene leiding op
 zich genomen heeft, moet het alles ook maar zelf uitvechten. De Hongaren hebben er
 genoeg van; zij willen niet het kind van de rekening worden. Waarom hebben de
 Duitschers nu niet wat legerkorpsen over om de Karpathen weer schoon te vegeen en de
 lastige Serviërs voor goed mores te leeren? De "honveds" hebben toch wel meegeholpen
 555 in Galicië en Polen, waar de vechterij hun eigenlijk heelemaal niet aanging!
 Zou het werkelijk zoo zijn? Hebben de Hongaren uit eigen klein winstbejag de Donau-
 monarchie gedreven tot den oorlog met Servië zonder in te zien, dat daaruit de
 Europeesche oorlog opgroeien zou, en willen ze nu uit angst iets te verliezen van wat
 zo hadden de anderen in den steek laten, mogelijk zelfs afzonderlijk vrede sluiten?

560

Nieuwe regimenten.

PARIJS, 21 Decbr. (Reuter.) De bladen bevatten telegrammen uit Rome meldend, dat in Italië nieuwe regimenten infanterie, artillerie en alpenjagers gevormd worden. Er zullen 12 legerkorpsen worden gevormd ieder van drie divisiën.

565

TURKIJE.

Griekenland en Engeland.

KONSTANTINOPEL, 21 Dec. (W. B.) De "Terschumani Hakkikat" verneemt, dat Griekenland verlof heeft gegeven tot oprichting van stations voor draadlooze telegraphie op het kleine eiland Fanar bij Mytilene, en in de haven van Mudros op het eiland Lemnos en dat Engelschen en Franschen daarvan gebruik maken. Verder dat de schepen van het Engelsch eskader de haven van Sygri op Mytilene als dépôt voor voedingsmiddelen gebruiken.

570

Het blad wijst erop, dat door deze feiten de neutraliteit wordt geschonden.

575

EGYPTE.

Het nieuwe bewind.

KAIRO, 21 Decb. (Reuter.) De stad was schitterend geillumineerd gisteravond ter eere van den nieuwen Sultan, Hoessein Kamel. Een dichte menigte verdrong zich langs de straten, onder wie vele bezoekers uit de provincies. Ook in andere plaatsen, Alexandrië en andere groote steden, hadden volksvermakelijkheden plaats.

580

De inlandsche pers heeft met voldoening de invoering van den nieuwen toestand besproken. Zij wenscht het land geluk dat het verlost is van het Turksche juk en voorspelt aan Egypte een voorspoedige toekomst.

585

Engeland en Egypte.

WEENEN, 21 Dec. (W. B.) De correspondent van de "Neue Freie Presse" te Weenen seinde aan zijn blad, dat hij een onderhoud had gehad met Farid bey, den leider der Egyptische nationalisten, en dat deze had verklaard, dat Engeland de schitterendste beloften doet om de Egyptische bevolking voor zich te winnen. De haat der bevolking van Egypte en Soedan tegen de Engelsche heerschappij zou echter, volgens Ferid, bij het eerste succes van de Turken aan het kanaal van Suez aanleiding geven tot een opstand.

590

De nationalisten waren het wel niet altijd eens geweest met den Khedive, thans echter gevoelden zij zich met hem verbonden, daar zij dezelfde doeleinden en belangen hebben als hij.

595

Egypte een Engelsch protectoraat.

Aan de "Köln. Ztg." wordt uit Zürich bericht, dat de afgevaardigde Calli de Italiaansche regeering zal interpellereen, ten einde van haar te weten te komen welke verandering is gekomen in den toestand aan de Middellandsche Zee ten gevolge van de uitroeping van het Britsche protectoraat over Egypte.

600

De "Secolo" geeft te kennen, dat het protectoraat niet officieel door Italië kan worden erkend, daar dit medegaan zou beteekenen met de Engelsche politiek en dus een schending der neutraliteit.

605

PERZIË.

Correspondentie met Perzië.

Het Perzische gezantschap te 's-Gravenhage verzoekt ons ter kennis van belanghebbenden te brengen, dat het zich volstrekt niet kan belasten met het doen toekomen van brieven of andere stukken uit Nederland of uit het buitenland, bestemd voor België en andere landen.

610

Het gezantschap kan alleen op zich nemen de doorzending van brieven naar de Perzische legatie te Brussel, voor zoover deze uitsluitend bestemd zijn voor personen of instellingen in Perzië.

615

Nederland en de oorlog.

Distributie regeeringsmaïs.

De Minister van Landbouw Nijverheid en Handel deelt aan de Commissarissen der Koningin mede, dat hem uit de ingewonnen berichten is gebleken, dat door het in beslag nemen der rogge de landbouwbedrijven in verschillende zandstreken van ons land groote moeilijkheden ondervinden.

620

"Juist in deze streken, welke de meeste rogge hebben beschikbaar moeten stellen, wordt deze graansoort niet voor de markt geteeld, doch dient ze in normale tijden als een voornaam veevoeder. Door den tot nu toe onregelmatigen aanvoer van maïs is het

625

630 velen kleinen landbouwers in die streken onmogelijk geweest eene voldoende hoeveelheid veevoeder tegen matige prijzen terug te koopen. Het gevolg is, dat de veehouderij, met name de varkenshouderij, sterk wordt ingekrompen, het behoud van den veestapel in 't algemeen ernstig bedreigd wordt en daardoor tevens de volksvoeding in de naaste toekomst ernstig gevaar loopt.

"Niet alleen uit billijkheidsoverwegingen, doch vooral uit het oogpunt van de bevordering der voeding van ons volk wenscht de ondergeteekende, zooveel hem mogelijk is, tegemoet te komen aan de bezwaren, welke het zandbedrijf ten gevolge van het in beslag nemen der rogge ondervindt. Hij wil te dien einde, voor zoover zulks niet reeds is geschied, aan de landbouwers in de betreffende streken desgewenscht eene 635 hoeveelheid regeeringsmaïs overeenkomende met de in beslag genomen hoeveelheid rogge, rechtstreeks beschikbaar stellen, tegen den kostenden prijs (welke per last ongeveer zal bedragen f190., voor La Plata en f230, voor mixed maïs).

640 "Deze maatregel zal bovendien ten gevolge hebben, dat de hoeveelheid aanwezige rogge niet te laag wordt opgegeven en tevens de klandestine roggevoeding aan het vee ophoudt.

Ondergeteekende stelt zich voor de distributie der te verstrekken maïs te doen plaats hebben door de locale landbouworganisaties, nadat in samenwerking met U en de burgemeesters eene opgave is verkregen van de gemeenten, respectievelijk deelen der 645 gemeenten, waar het inbeslag nemen der rogge werkelijk een noodtoestand in het landbouwbedrijf heeft veroorzaakt, en van de hoeveelheid rogge, welke door de landbouwers in de betreffende streek beschikbaar is gesteld.

"Ondergeteekende stelt er prijs op deze gegevens zoo spoedig mogelijk te ontvangen, ten einde den belanghebbenden de zaak te kunnen mededeelen en hen in de gelegenheid 650 te stellen desgewenscht van het aanbod partij te trekken".

Gevluchte Belgische onderwijzers.

De heer P. Otto, lid van de Tweede Kamer, te Bloemendaal, heeft namens het "Bureau International de la Fédération d'Instituteurs" een circulaire gericht tot de 655 Belgische onderwijzers en onderwijzeressen in Nederland, waaruit blijkt dat deze onder zekere voorwaarden door bemiddeling van genoemd bureau van de Belgische Regeering voorschotten kunnen ontvangen op hun jaarwedden of pensioenen indien zij een verzoekschrift daartoe tot de Belgische Regeering richten, dat aan den heer Otto kan worden toegezonden die zorg draagt voor de doorzending naar te Hâvre. Voor alle 660 nadere inlichtingen den terugkeer naar België, verloven of uitbetaling van voorschotten op jaarwedden en pensioen betreffende kan men zich tot den heer Otto wenden.

Onze soldaten te Ede.

665 Reeds een paar malen hebben wij klachten gehoord over het vergeten van onze soldaten, die te Ede in garnizoenen liggen. Voor kust- en grenswachten zorgt dit comité, voor de fortbewakers een ander, maar een plaats als Ede schijnt vergeten te worden. Het dreigt nu met de Kerstmisuitdeelingen ook weer zoo te zullen gaan. Waarom? Hebben de 670 soldaten te Ede niet evengoed een afleiding en een kleinen troost over hun langdurigen dienst nodig? En verdienen zij die niet evenzeer als anderen?

Laatste Berichten.

Op het Westelijk oorlogstoneel.

Fransch communiqué.

675 PARIJS, 21 Dec. (Reuter.) In België is niets bijzonders geschied, behalve dat eenige vorderingen gemaakt zijn in de buurt van Lombaertzijde, St. Georges, ten zuidoosten van Bixschooten en de bezetting van eenige huizen te Zwartelen.

680 Tusschen de Lije en de Aisne hebben wij een bosch genomen bij den weg Aix-Nolette en Louchez. Wij hebben ook de allereerste loopgraven-linie der Duitschers tusschen dezen weg en Notre-Dame-de-Lorette, ten Z.-W. van Loos, genomen.

De vijand heeft Atrecht gebombardeerd.

Onze zware artillerie bracht verwarring in de Duitse loopgraven, wierp twee hunner kanonnen omver bij Aim, ten Z.-O. van Carnoy en Albert.

Wij hebben ook voordeelen behaald in de sectoren van Reims.

685 Ten noorden van Beau Séjour (Champagne) hebben wij 1200 M. vijandelijke loopgraven genomen.

Tusschen argonne en de Maas zijn wij langs het geheele front vooruitgegaan, speciaal in de streek Varennes-Gercourt-Bettincourt.

690 Aan den rechteroever van de Maas hebben wij terrein gewonnen ten N.-W. van Brabant en in het bosch van Consenvoye.

OCHTENDBLAD. Tweede Blad.

VISSCHERIJ.

695 **Kolenquaestie te IJmuiden.**

Ten gevolge van den zeer geringen toevoer van Duitsche kolen te IJmuiden moeten nu eenige trawlers gaan stilliggen.

Aan de verschillende zeelieden van eenige stoomtrawlers werd gisteren aanzegging gedaan door de reederij dat zij ontslagen waren wegens gebrek aan kolen.

700 Nu ook de Kerstdagen in deze week vallen zal de aanvoer van visch ook niet bijster groot zijn, daar vele trawlers tegen de feestdagen niet meer uitgaan.

705 Voor de Urker visschersvloot zijn de uitkomsten der visscherij langs de Noordzeekust verleden week van zeer weinig beteekenis geweest, ten gevolge van schier aanhoudend ruw weder. Velen besomden slechts f5-10, enkelen f30-35 per vaartuig. Een deel der vloot bleef in de Urker haven en zeilde eerst j.l. Vrijdag uit naar "buiten." Ook in de Zuiderzee was de vangst luttel: 250 stuks haring prijs f 10-12, 95 per tal, en 100 K.G. spiering 7 à 9 ct. per K.G.

710 Te Vlaardingen wordt verhandeld: volle zandharing f25, Engelsche walharing (groot soort) f24.50, per kantje.

715 Te Huizen werden verleden week 1620 pond bot aangevoerd, prijs 24-27 cent per pond, 5600 pond spiering, prijs 6 cent per pond en 300 stuks Zuiderzeeharing, prijs f12 per tal (200 stuks).

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27916]

EDITIE VAN 4 UUR. AVONDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

720

DE OORLOG

De algemeene toestand. - Het Duitsche hoofdkwartier en de Fransche legerberichten. - Een verrassing aan het Kanaal. - Mislukte brugslag. - De bestraffing der rebellen.

725 **De algemeene toestand.**

Op het westelijk front is een zeer merkwaardige en levendige beweging merkbaar bij de geallieerden, die op verschillende punten langs de geheele linie tot den aanval overgingen. Dit wordt van Duitsche zijde toegeschreven aan een legerbevel van den Franschen opperbevelhebber, generaal Joffre, waarvan een exemplaar bij een gesneuvelden Franschen officier is gevonden. De generalissimus zegt daarin, dat nu de Duitschers drie maanden lang vergeefs hebben gepoogd door de Fransch-Engelsch-Belgische linies te breken, het oogenblik voor de geallieerden is aangebroken om hunnerzijds tot den aanval over te gaan, den weerstand der Duitschers te breken en ze definitief uit het land te verdrijven.

730
735 Een gevolg van dit bevel is geweest, dat langs de geheele linie, op alle punten waar, naar men meende, eenig voordeel kon worden behaald, krachtige en vaak met succes bekroonde aanvallen werden gedaan.

In het zuiden van België werden die aanvallen, volgens het Duitsche bericht afgeslagen; doch de Franschen melden, dat zij vorderingen hebben gemaakt bij St. Georges en Bixschoote, en dat eenige huizen te Zwartelen zijn bezet. Een Engelsch bericht meldt verder, dat Westende in handen der Franschen is gevallen; maar officieel is dit nog niet bevestigd.

740
745 Tusschen het kanaal van Aire en La Bassée hebben de Duitsche troepen een aanval gedaan op de Engelsche stellingen, en daarbij eenige posities genomen, die echter, blijkens een officieel Fransch bericht, door de Engelschen werden hernomen.

Gisteren maakten wij melding van een gevecht bij Notre Dame de Lorette, dat eindigde met het nemen van een Duitsche stelling door de Franschen; in het hedenochtend ontvangen Duitsche officieele bericht wordt gemeld, dat die stelling door Duitschers is hernomen.

750 De aanvallen op het overige deel der linie werden op enkele plaatsen afgeslagen, doch hadden op andere succes. Zoo werden bij Beau Séjour 1200 meter Duitsche loopgraaf door de Franschen in stormaanval ingenomen. Waarschijnlijk is dit dezelfde aanval waarvan in het Duitsche bericht melding wordt gemaakt, in de streek van Souain, en waarbij de Franschen, nadat zij de Duitsche loopgraaf hadden genomen, door de
755 Duitsche troepen met verliezen weer werden teruggeslagen.

Het blijkt voortdurend moeilijker, zelfs met den besten atlas, juist te kunnen

760 aaneen, waar de gevechten plaats hebben; alleen een kaart van het gevechtveld, zoals die door den Franschen generalen staf is uitgegeven, stelt in staat precies na te gaan, waar deze partieele gevechten plaats en welke punten bedoeld zijn. Afstanden van enkele honderden meters zijn op andere kaarten natuurlijk niet met nauwkeurigheid te bepalen.

765 Van den strijd in het Argonnenwoud wordt alleen melding gemaakt in een Duitsch telegram, waarin de bestorming van den heuvel La Tour de France wordt bericht, waarbij eenig geschut werd veroverd en een paar honderd Franschen werden gevangen genomen. Tusschen de Argonnen en de Maas zijn de Franschen over de geheele linie vooruitgegaan, voornamelijk bij Varennes, Gercourt en Bethincourt. Daarentegen werden de hevige aanvallen bij Verdun op de Duitsche stellingen door de Duitschers afgeslagen.

770 Uit een legerbevel van Kroonprins Ruprecht van Beieren blijkt, dat het eerste Beiersche reserve-korps sedert eenige weken met groote kracht optreedt tegen de sterke posities der Franschen en Engelschen ten oosten en noordoosten van Atrecht. Klaarblijkelijk is het dit korps dat Atrecht bombardeerde, en dat verschillende aanvallen deed op de Fransche loopgraven. Volgens het legerbevel, waarbij de houding en het optreden van dit korps wordt geprezen, werden niet alleen loopgraven genomen, 775 doch tevens honderden gevangenen gemaakt, onder het krachtige artillerie-vuur van den vijand.

780 In het Oosten is de toestand nog steeds niet geheel duidelijk. Een poging van de Duitschers om bij Dobrsjin, tusschen Plozk en Wloslaw de rivier de Weichsel over te trekken, is door de Russen afgeslagen. Dit was een manoeuvre van de Duitsche legers om zich van de vrije vaart op den Weichsel te verzekeren, die noodig geworden was na de mislukte actie over Mlava, in de richting van Warschau. De Duitsche linkervleugel toch is op den rechteroever van den Weichsel geheel ongedekt. Het geheele gebied ten 785 noorden van den Weichsel is in Russische handen.

790 Ten zuiden van den Weichsel is het brandpunt van den strijd thans gelegen aan het front aan de Bzoera. De plaatsen Gombin, Kutno, Lowitsj en Lodz zijn door de Duitschers bezet; Lowitsj sedert den 13en December, toen de Russische troepen uit het front Lowitsj-Hof werden teruggeslagen. Sedert werden de Russen genoodzaakt achter de Rafka, zijrivier van de Bzoera nieuwe stellingen te bezetten, die op den 795 rechtervleugel loopen over Sochatsjof en op den linkervleugel over Rawa.

Ten zuiden van die lijn opereeren de Oostenrijkers, die Hindenburg door het zenden van troepenversterkingen heeft kunnen steunen. Daardoor waren zij in staat op 18 December Petrokof en Przedborsj te nemen, en den vijand te noodzaken zich terug te trekken achter de rivier de Nidda.

795 De Russische opstelling loopt dus in het zuidelijk gedeelte langs een lijn, die zich uitstrekt van een punt, oostelijk van Andrejef tot aan den Boven-Weichsel, ten westen van Korstjin.

800 Hoe de opstelling der Russen is tusschen de Rafka en de Nidda, is uit de ontvangen berichten niet met juistheid op te maken. Waarschijnlijk staan zij daar à cheval van de Pilitza achter de Drsjeftsja.

805 Door de versterking van drie legerkorpsen, die Hindenburg ontvangen heeft, was hij in staat niet alleen druk te oefenen op het Russische front, dat Warschau dekt, maar ook troepen naar Krakau te zenden, ter verdediging van die plaats en ter ondersteuning van het hernieuwde offensief der Oostenrijkers in de Karpathen.

810 Derhalve moeten thans onderkend worden twee verschillende punten van het Duitsch-Oostenrijksche offensief, n.l. een Duitsch offensief tusschen Sochatsjef (deze plaats ligt aan de Bzoera recht tegenover Warschau) en de Weichsel (een offensief, dat dus rechtstreeks op het hart van de Russische versterkte verdedigingslinie, Warschau, is gericht) en een Oostenrijksch-Hongaarsch ten zuiden van Krakau.

815 Valt Warschau, dan zijn daarmee Krakau en Przemyśl, die Silezië en Hongarije dekken, buiten gewaar.

815 De militaire medewerker van de "Rjetsj" schrijft: "De onafgebroken aanvallen van de Duitschers in de omgeving van Sochatsjef bewijzen, dat de vijand opnieuw door ons centrum wil breken. De strategische terugtocht van onze legers op dit punt is een ernstige belemmering van de Duitsche taktiek, daar hierdoor aan ons centrum groote stabiliteit is verzekerd."

Op het Westelijk oorlogstooneel.

Duitsch bericht over de krijgsverrichtingen.

820 PARIJS, 21 Dec. (Reuter.) (Communiqué van hedenavond.) (Officieel.) De Engelsche hebben hedenochtend de meeste verloren loopgraven heroverd. De vijand deed voor Lihons achtereenvolgens vier aanvallen om de loopgraven te hernemen, die wij vroeger

hadden bezet, hij werd echter afgeslagen.

825 Wij hebben een aanval gedaan op het noordwesten van Puissaleine ten zuiden van Noyon
en voet gekregen in de eerste loopgravenlinie en zijn vooruitgekomen in het bosch St.
Mard.

Het offensief der bondgenooten.

830 PARIJS, 22 Dec. (Reuter.) Onze bijzondere berichtgever verneemt uit de beste bron,
dat de bondgenooten in het westen drie of vier dagen geleden tot het offensief
overgingen, gebruik makende van het feit, dat Duitsche troepen van daar naar Polen
waren gezonden. De geallieerden kwamen flink vooruit; men verwacht nog krachtiger
tegenstand te zullen ondervinden. Volgens berichten uit België aan de "Daily Tel."
835 hebben de Franschen Westende bezet.

840 PARIJS, 22 Dec. (Reuter.) In het verslag van een Fransch ooggetuige over de
gebeurtenissen tusschen 7 en 15 Dec., waarin bijzonderheden over reeds bekende feiten
voorkomen, wordt bovendien gezegd: Wij deden op verschillende plaatsen aanvallen,
welke succes hadden. Nergens behoefden wij veroverd terrein prijs te geven. De vijand
840 werd gedwongen tot het defensief, hetgeen onzen troepen opnieuw den indruk geeft, dat
wij den vijand de baas zijn.

Een verrassing aan een kanaal.

845 LONDEN, 22 Dec. (Reuters bijz. dienst.) De "Daily Mail" verneemt uit Noord-Frankrijk,
dat er hevig gevochten is om de kanalen ten oosten van Nieuwpoort. De Duitschers
stonden vaak urenlang tegenover de Belgen en Franschen, terwijl slechts het water van
het kanaal hen scheidde. Een vaartuig lag aan de Fransche zijde van het kanaal bij
Passchendael; daarvan werden de touwen aan den boeg losgemaakt, die aan den spiegel
850 wat ruimer gevierd; toen nu de boeg zachtjes naar buiten werd geduwd, draaide de
schuit om den spiegel en raakte zoo den anderen oever. Over het platte dek sloop nu
man na man, op de kousen of met dassen en zelfs met de petten om de schoenen gebonden
om het geluid van de voetstappen te dempen. Zij kwamen op die wijze aan de overzijde,
en voordat een geweerschot gelost werd, bewijzende dat zij ontdekt waren, vielen zij
855 de Duitsche loopgraven aan; zij attakkeerden de verdedigers met de bajonet en wisten
de Duitschers uit de loopgraven te drijven. Een aantal andere aanvallers kwamen hun
over de schuit en de brug te hulp en te zamen namen zij acht loopgraven en dreven de
Duitschers een heel eind terug.

Polemiek van het Duitsche hoofdkwartier over de Fransche legerberichten.

860 BERLIJN, 22 Dec. (W. B.) De ochtendbladen melden: Uit het groote hoofdkwartier
vernemen wij: Welke overwinningsboodschap het Fransche legerbevel op 22 dezer aan de
volksvertegenwoordiging wil brengen, blijkt uit het volgende uittreksel uit de
officieele Fransche communiqués van 18 December af:

865 "Een krachtig offensief maakt ons tot meester over verschillende loopgraven van
Auchy, La Bassée, Loos, St. Laurant, Blangy uit" enz.

De eerstgenoemde plaatsen liggen ver achter onze stellingen, op geen plaats konden de
Franschen onze stellingen nemen, hun aanvalspogingen mislukten steeds. Bij Coinchy,
ten westen van Auchy, lagen op den 18en des morgens 150 gedoode Franschen voor onze
870 stelling. Kleine te St. Laurant en Blangy binnengedrongen Fransche afdeelingen werden
vernietigd of gevangen genomen. Op den avond van den 19den lagen de Franschen als
meesters van hun stellingen in hun oude loopgraven.

Berichten als deze: "Aan de Aisne en in Champagne heeft onze zware artillerie beslist
de overhand verkregen" (18 December 's middags), en "Van de Hautes de Meuse vernielde
875 ons door vliegtuigen geleid vuur twee zware batterijen" (19 Dec. 's middags) zullen
van Fransche zijde wel nauwelijks te bewijzen zijn. Aan het resultaat van latere
Fransche aanvallen in Champagne ziet men immers met welke uitkomst de Duitsche
batterijen hebben gestreden. De waarneming der vliegers schijnt dus slecht uitzicht
te hebben geleden, in elk geval zijn bij ons geen zware batterijen vernield.

880 "De Duitschers trachtten met drie bataljons uit vernielde Fransche loopgraven op te
rukken, maar deze infanterieaanval, zooals die tegen St. Hubert ondernomen, werd
afgeslagen.

"Onze troepen echter namen bij deze aanvallen acht officieren en meer dan achthonderd
man van verschillende Fransche bataljons gevangen. Een jagerbataljon werd vernietigd.
885 Hoe zijn deze feiten met het bovenstaande Fransche bericht in overeenstemming te
brengen?

"Wij maakten vorderingen in de streek van Notre Dame la Consolation, zuidelijk van La
Bassée, over vele kilometers in den loop der beide laatste dagen."
Het genoemde plaatsje ligt bij Vermelles. Het dorp is op 6 December door ons

890 ontruimd. Wij namen toen een positie in twee kilometers ten oosten van Vermelles, die in onze handen bleef en welke de Franschen met hun loopgraven (sappen) langzamerhand naderden.

"In de streek van Albert zijn wij op den 18den onder zeer heftig vuur opgerukt en hebben wij de draadversperringen van de tweede linie der vijandelijke loopgraven bereikt."

895 Zeker bereikten tachtig Franschen deze draadversperringen, zij werden echter gevangen genomen. De overige aanvallen kwamen niet zoo ver.

"Bij Lihones werd een vijandelijke troep in colonnepositie verrast en letterlijk neergelegd."

900 Dat een Duitsche afdeeling door de Franschen "in colonnepositie" is gezien, is hier niet bekend; "neergelegd" kan zij zich in elk geval alleen ter eigen dekking hebben gedaan, daar in deze streek volstrekt geen verliezen zijn geleden.

De aanvallen op Atrecht.

FRANKFORT a/d. MAIN, 22 Dec. (W. B.) De "Frankf. Ztg." meldt:

905 Het legercommando van het zesde legerkorps gaf den 8en December het volgende legerbevel uit:

"Sedert een reeks van weken bevindt zich het eerste Beiersche reservekorps in een langzame maar niet onderbroken aanvalsbeweging op de sterke posities van den vijand ten oosten en noordoosten van Atrecht.

910 Loopgraaf na loopgraaf werd den vijand ontnomen, en alle tegenaanvallen werden onder zware verliezen voor den vijand afgeslagen; daarbij werden honderden gevangenen gemaakt. Dit alles geschiedde onder het ergste artillerievuur van den vijand, terwijl het tot dusver niet mogelijk was eenzelfde kracht tegenover hen te plaatsen. Volgens door mij ontvangen berichten maakte het optreden van het korps op den vijand een 915 krachtigen indruk. Ik spreek dit armeekorps daarom mijn dank en waardeering uit voor de opofferingsgezinde daden die het bedreven heeft, en wil zijn optreden ten voorbeeld stellen aan alle deelen van het leger, voor komende tijden."

(get.) RUPPRECHT,

Kroonprins van Beieren.

920

Op het Oostelijk oorlogstooneel.

Een waarschuwing.

PETROGRAD, 21 Dec. (P. A. T.) De directie van den grooten generalen staf verklaard, dat zij zich met het oog op de boosaardige mededeelingen over de Russische legers en 925 hunne strategische positie, die in de jongste dagen op ruime schaal in Duitschland en Oostenrijk-Hongarije zijn verspreid, het haren plicht acht de Russen te waarschuwen tegen vooringenomenheid en tegen de onjuiste berichten over de Russische legers, die door de pers van den vijand worden verspreid.

930 Dat de Russische legers een beperkter front hebben ingenomen is het resultaat van een weloverwogen besluit van de militaire autoriteiten. Deze beperking van het front heeft het gevolg, dat de Duitschers tegenover de Russen een aanzienlijke troepenmacht moeten samentrekken. Bovendien levert zij nog andere voordeelen op, waarvin echter thans in het openbaar geen mededeeling kan worden gedaan om redenen van militairen 935 aard.

Een mislukte brugslag.

LONDEN, 22 Dec. (Reuters bijz. dienst.) De *Morning Post* verneemt uit Petrograd:

940 De Duitsche troepen hebben een heilzame vrees voor de kozakken en ongeregelde troepen. Daarom opereeren de Duitsche legers aan de Bzoera met een breede en ondoorwaadbare rivier zonder bruggen op hun linkervleugel. Niettemin beginnen de Duitschers zich minder op hun gemak te voelen. Toen zij den nieuwen slag begonnen aan de Bzoera, hadden zij een veiligen weg voor den aanvoer van munitie en levensmiddelen 945 noodig.

945 Elf mijlen boven Vlotslask en veertien mijlen ten westen van Plozk liggen in de daar ter plaatse breede Weichsel drie eilandjes. Het dorp Dobrsjin ligt op den rechteroever, recht tegenover de eilandjes. De Duitschers hebben een krachtige poging gedaan om daar ter plaatse de rivier over te trekken. Daartoe voerden zij pontons en het noodig materiaal voor brugslag aan. De vijand sloeg een brug van den linkeroever naar een der eilandjes, en bezette dit met aanzienlijke strijdkrachten. Maar nu 950 wachtte hen een veel zwaarder werk, n.l. de rivier te overbruggen tusschen de eilanden, waar de voornaamste tak van de Weichsel ter breedte van een halve mijl doorheen breekt. Men liet de Duitschers over zeventig tot tachtig meter rustig hun brug slaan; intusschen had de Russische artillerie op den hoogen rechteroever een goede verdeckte stelling ingenomen, waaruit de Duitschers bij verrassing werden

955 beschoten, zoodat een paniek bij hen ontstond. Het artillerievuur had zulk een
uitwerking, dat de Duitschers geen poging deden om hun pontonmateriaal te redden, zoo
dat dit nu in handen is van de Russen.
Deze bewonderenswaardige actie zal blijken van groot belang te zijn voor den strijd,
die zich thans aan de Bzoera ontwikkelt.
960 Elders op den linkeroever van de Weichsel hadden in de laatste dagen slechts enkele
schermutselingen tusschen voorposten plaats.

Op Zee.

Engelsch schip vergaan?

965 Uit Rome wordt bericht, dat bij Livorno meer dan veertig Engelsche helmen zijn
opgevischt. Ook hebben visschers op zee bij het eiland Gargona eenige honderden
Engelsche soldatenhelmen zien drijven, terwijl ook reddinggordels zijn aangespoeld.
Blijkbaar heeft dus een schip, dat Engelsche troepen vervoerde, schipbreuk geleden.

970 **BELGIE.**

De Belgische oorlogsbelasting.

BRUSSEL, 21 Dec. (W. B.) In zake de regeling van de betaling der oorlogsbelasting in
België wordt o.a. opgemerkt; Door het besluit van de Provinciale Raden der negen
Belgische provincies om de aan de bevolking van België door den gouverneurgeneraal
975 opgelegde oorlogsbelasting door de uitgifte van schatkistbiljetten bijeen te brengen
zijn een reeks belangrijke quaesties opgelost. Tot dusverre werden aan eenige groote
steden oorlogsbelastingen opgelegd, terwijl het welvarende platte land verschoond
bleef. Een staatsleening aangaan of schatkistbiljetten uitgeven wilde het Deutsche
bestuur niet, ook al om redenen van volkenrechtelijken aard. Daarom werd de belasting
980 aan de negen provincies opgelegd en werden ze voor het bijeenbrengen van het bedrag
solidair aansprakelijk gesteld.
Bij de voorloopige besprekingen met de vertegenwoordigers van de Permanente
Deputaties bleken deze bereid tot tegemoetkoming, zelfs eenigermate tot zakelijke
medewerking. Zij vonden het blijkbaar aangenaam, dat het land op het oogenblik
985 verschoond blijft van een directe belasting en dat de dekking der schatkistbiljetten
eerst zal geschieden als de vrede hersteld is.
De requisities, die tot dusverre met bons werden betaald, zullen nu in contant geld
afgedaan worden.
Het is voorzeker een heugelijk feit, dat het gelukt is midden in den oorlog negen
990 provinciale raden bijeen te roepen ter vergadering en van hen gedaan te krijgen, dat
zij het voorstel van het Deutsche bestuur aannemen.
De oplossing der quaestie van de oorlogsbelasting en de requisities is thans geregeld
in overeenstemming zoowel met de eischen van den overwinnaar als met de draagkracht
van het land en met zijn grondwet en brengt in den moeilijken economischen toestand
995 de dringend noodige orde.

DUITSCHLAND.

Een grief tegen geïllustreerde bladen.

1000 BERLIJN, 22 Dec. (W. B.) Terwijl onlangs de "Berliner Illustr. Zeitung" aantoonde,
dat de door een Parijs blad gepubliceerde photo van een z.g. veroverd kanon niets
anders was dan een reproductie van een in de Ill. Ztg." zelf verschenen afbeelding,
wijst nu het "Berliner Tagebl." er op, dat de afbeeldingen van den keizer in "La vie
Parisienne" van 5 en 12 December en de zoogenaamde opnemingen van de slagvelden
1005 feitelijk slechts plaatjes zijn van de Zwitsersche najaarsmanoeuvres, daar als
begeleiders van den keizer Zwitsersche officieren op de afbeeldingen voorkomen, o. a.
de bondsraad Hoffmann.

Die domme vijand.

1010 BERLIJN, 22 Dec. (W. B.) De oorlogscorrespondent van het "Berl. Tagebl." weet te
vertellen, dat een gevangen genomen Fransch kapitein zou hebben verklaard, dat de
soldaten omtrent den oorlogstoestand in volkomen onwetendheid worden gehouden. Zoo
zouden in de Argonnen troepen uit Zuid-Frankrijk vechten, welker soldaten volstrekt
niet zouden weten waar zo waren en zouden meenen in het Schwarzwald te zijn. Zoo
bedriegen de Franschen zichzelf, zegt de correspondent.
1015 [Bij gebrek aan brood, eet men korstjes van pasteien en als de oorlogscorrespondenten
niets belangrijks te vertellen hebben, wat hun helaas nogal eens gebeurd, dan hebben
ze altijd iets te verhalen van de domheid, onnoozelheid en leugenachtigheid van den
vijand. De Deutsche troepen in België denken dan altijd dat ze in Frankrijk zijn, dat
ze Parijs en Calais reeds bezet hebben. Gelukkig dat nu ook eens van Deutsche zijde
1020 een dergelijk verhaal over de Franschen komt. Misschien gaat men dan van weerskanten

inzien dat met zulke verhaaltjes de oorlog toch niet gewonnen wordt. Red. H.].

Een Duitsch afgevaardigde als Fransch soldaat.

1025 De sociaal-democratische afgevaardigde voor Metz in den Duitschen Rijksdag, dr. Weil, heeft op 5 Augustus dienst genomen in het Fransche leger. De "Vorwärts", die daarvan nu bericht ontving, veroordeelt die houding van dr. Weil op zeer scherpe wijze.

ENGELAND.

Lloyd George aan het woord.

1030 LONDEN, 22 Dec. (Eigen bericht.) De *Daily Chron.* bevat een interview dat Jean Louquet, de socialistische afgevaardigde van Parijs, voor de *Humanité* had met minister Lloyd George. De kanselier van de schatkist verklaarde dat Englands uitgaven voor leger en vloot nu 45 millioen pond per maand bedragen. Engeland heeft nu meer dan twee millioen zeelieden en soldaten onder de wapens. Zeker, zeide de
1035 kanselier, moesten we op groote schaal dat machtige leger improviseeren en terloops gezegd, is dat zeker wel het beste bewijs van de vredelievendheid van Engeland, die tot het uiterste bewaard bleef. Sedert 2 Augustus hebben we zonder dienstplicht ongeveer 1½ millioen soldaten bijeengebracht en weldra zullen we er 2½ millioen hebben. Voor de lente zullen een half millioen nieuwe uitnemend geoefende en zeer
1040 geestdriftige soldaten het expeditieleger hebben versterkt. Het is Englands vast besluit met onbuigzame volharding den strijd tegen het Duitsche militarisme en imperialisme voort te zetten.

"Te Hollandsch".

1045 Bij het onderzoek in den ondergang van de "Runo" van de Wilson-lijn, verklaarde de tweede officier, Tom Stockdale, dat hij eerst dacht, dat het schip op een mijn was gestooten, maar hij was van meening veranderd. Een uur ruim vóór het ongeluk had men een zonderling schip gepasseerd, dat het wantrouwen van getuige had gewekt om de
1050 opdringerige wijze waarop het zijn nationaliteit toonde. "Naar mijn smaak had het schip wat teveel Hollandsch aan zich", zeide de getuige, "daar het de Nederlandsche vlag zoo druk vertoonde. Het had een Nederlandsche vlag aan elken mast en een langen wimpel aan den bezaan en dan bovendien een boot, die rood, wit en blauw was geschilderd".

1055 **OOSTENRIJK.**

In Oostenrijk.

LONDEN, 22 Dec. (Reuters bijz. dienst.) Onze correspondent te Venetië deelt mede: De Hongaarsche "Staatscourant" bevat een besluit, waarbij wordt voorgeschreven wat de
1060 plaatselijke autoriteiten te doen hebben bij een eventueele Russische bezetting. De politie moet op haar post blijven tot de vijand in de onmiddellijke nabijheid komt, terwijl de burgemeesters, rechters en notarissen gedurende den geheelen duur der bezetting moeten blijven met het oog op eventueele onderhandelingen. De vaststelling der maximum-prijzen voor graan heeft geen verbetering gebracht, doch
1065 alleen een buitengewone stagnatie in den handel veroorzaakt. Er komt geen of rogge meer ter markt. De molenaars zijn genoodzaakt de molens te sluiten. De bloem wordt schaarscher terwijl de vraag toeneemt. De gemeenteraad van Weenen heeft een motie aangenomen, waarin de onpractische maatregelen van de regeering scherp worden afgekeurd; de autoriteiten hebben haar
1070 echter ingehouden en daardoor de algemeene verontwaardiging in de stad opgewekt. Er is nu ook een maximum-prijs voor de verkoop van aardappelen in het groot bepaald, n.l. van 4 £ 5 tot 5 £ per ton voor de verschillende kroonlanden van Oostenrijk.

Onjuiste berichten.

1075 WEENEN, 22 Dec. (Korr. Bur.) De in het buitenland verspreide berichten over desertie van Oostenrijksch-Hongaarsche troepenafdeelingen van Slavische nationaliteit zijn even onjuist als die over ongeregeldheden in Weenen, Boedapest en Praag. Wat dat laatste betreft, kan verwezen worden naar het getuigenis van de neutralen, die in Oostenrijk leven en die constateeren, dat te Weenen, Boedapest, Praag normale
1080 toestanden heerschen en dat het zakenleven in het bijzonder ten gevolge van het aanstaande Kerstfeest buitengewoon is vooruitgegaan. De geruchten over muiterijen in het leger worden blijkbaar verspreid om den indruk van de door onze militaire overheden vermelde deserties uit de Servische en Russische legers te verzwakken.

RUSLAND.

1085 **Het Russische Hof.**

MOSKOU, 21 Dec. (P. T. A.) Na een kort oponthoud te Riazan zijn de Tsaar, de Tsaritza

en hunne dochters hedenavond te 6 uur te Moskou aangekomen.

De Tsaar te Moskou.

- 1090 MOSKOU, 22 Dec. (R. T. A.) Bij de aankomst van de keizerlijke familie waren de militaire en civiele autoriteiten, de afgevaardigden van de zemstvo en den gemeenteraad van de stad ter ontvangst aan het station. De nieuwbenoemde burgemeester Tsjelnokof bood brood en zout aan en sprak een welkomsrede uit. Hij wees erop, dat het volk één is met den Tsaar, wien het de onvergetelijke weldaad
- 1095 verschuldigd is van de afschaffing van het financieele stelsel, gegrond op het wodkamonopolie. Deze eensgezindheid is een goed voortteeken en stelt het volk in staat krachtig het vredelievende werk voort te zetten, terwijl het dappere leger den strijd voortzet met algeheele zelfopoffering en gesteund in zijn arbeid door geheel Rusland, dat gelooft in de overwinning, omdat het weet, dat deze niet alleen de
- 1100 verwezenlijking van alle verwachtingen van het Russische volk beteekent, maar ook de herleving van de regeering van het recht voor alle Slaven zoowel als voor alle volkeren. De bevolking van Moskou leeft geheel met het leger mede, welks daden men met bijzondere belangstelling volgt, in de overtuiging, dat als Rusland maar één blijft met zijn Tsaar, het zijn geheiligde zaak tot een goed einde zal brengen.
- 1105 De Tsaar bracht den burgemeester in levendige bewoordingen dank voor zijn toespraak.

TURKIJE.

Turksche officieele berichten.

- 1110 KONSTANTINOPEL, 22 Dec. (W. B.) Het hoofdkwartier meldt: Een Fransch schip beschoot gisteren de kust ten noorden van Alexandrette, doch zonder resultaat. Van het overige deel van het oorlogstooneel is niets belangrijks te melden.

In Armenië.

- 1115 PETROGRAD, 21 Dec. (P. T. A.) De Generale Staf van het leger in den Kaukasus bericht, dat op 20 dezer in de richting van Wan gevechten hebben plaats gehad, die eindigden met een nederlaag der Turken, die groote verliezen leden aan dooden en gewonden. Bij de vervolging van den vijand maakten Russen een bergkanon en een menigte oorlogsbenoodigdheden buit.
- 1120 In de richting van Sarikamitsj hadden eenige weinig belangrijke gevechten plaats.

ZUID-AFRIKA.

Opstand in Zuid-Afrika.

- 1125 LONDEN, 21 Dec. (Reuter.) Onze speciale berichtgever te Johannesburg meldt: Minister De Wet verklaarde in een toespraak bij een parade van 2500 leden van de burgerwacht, dat hij zich verheugde, dab de opstand zoo spoedig gedempt is. De regeering had, zoo zeide hij, geen plan een algemeene amnestie te verleenen aan de rebellen. Er waren er 4000 in de gevangenis, terwijl 1200, die zich overgegeven hebben, verlof hadden gekregen om op parool huiswaarts te gaan.
- 1130 Volgens een specialen correspondent te Bloemfontein is het lid van den Volksraad Brand Wessels, die een neutrale houding tegenover de rebellie had aangenomen, gearresteerd.
- 1135 PRETORIA, 21 Dec. (Reuter's spec. dienst.) Een eigenaardige episode van den opstand was de organisatie van een kleine bende opstandelingen in het district Smithfield (Oranje-Vrijstaat) door een zekeren van Schelkwijk, ongeveer een week, nadat alle groote troepen opstandelingen zich hadden overgegeven. Het bericht daaromtrent vond aanvankelijk geen geloof, toen echter bleek, dat van Schalkwijk werkelijk bezig was een commando te vormen, werd hij snel achtervolgd door
- 1140 een detachement van motorwielrijders en gisteren te Spitskop in het district Fouresmith met 23 volgelingen gevangen genomen. De opstandelingen-commandant Sarel Alberts en de veldkornet Louw Erasmus zijn bij Krugersdorp gevangen genomen genomen.

- 1145 **De bestraffing der rebellen.**

- Reuter heeft ons gemeld, dat het eerste proces tegen de rebellen reeds heeft plaats gehad en dat de commandant Fourie is ter dood veroordeeld en gefusilleerd. Uit een telegram in de "Times" blijkt dat de veroordeelde Fourie voor den krijsraad een toespraak hield, waarin hij bittere verwijten deed aan de Britten wegens hun optreden
- 1150 in Zuid-Afrika, waar ze geen gelegenheid lieten voorbijgaan om de traditiën der Boeren te beleedigen. Het was hem een grooter eer hier als gevangene te staan, dan als officier van het Britsche leger (Fourie was kapitein in de Zuid-Afrikaansche

burgerwacht) en hij sprak de overtuiging uit dat er nog genoeg mannen te velde waren om Zuid-Afrika te redden. Genade, vroeg Fourie niet, alleen vroeg hij clementie voor
1155 zijn jongeren broeder en de lieden onder zijn commando, die onder zijn invloed hadden gehandeld. Die clementie werd den jongeren Fourie verleend. Kapitein Fourie werd gelijk gezegd ter dood veroordeeld, luitenant Fourie, die tegelijkertijd terecht stond, werd eveneens ter dood veroordeeld, maar dit vonnis werd in vijf jaren gevangenisstraf veranderd.

1160 In Zuid-Afrika is natuurlijk de belangstelling in de vraag naar de bestraffing der opstandelingen bijzonder groot. Onlangs heeft generaal Botha in een redevoering gematigheid en vergevingsgezindheid gepredikt, maar in een latere rede is hij, waarschijnlijk wel onder invloed van Jan Smuts, die in het ministerie vrijwel de lakens uitdeelt, op die vergevens- en verzoeningsgezinde houding wat teruggekomen.

1165 Onder de bevolking heerscht er groot verschil van meening. Er zijn twee uitersten. Enkelen bepleiten streng recht, anderen een volledige amnestie. Volgens den "Times"-correspondent zou de regeering den middenweg willen bewandelen. Blijkbaar is het de bedoeling streng op te treden tegen die rebellen-aanvoerders, die tot de burgerwacht behoorden, terwijl de leiders gelijk De Wet en predikanten, gelijk ds. Van
1170 Broekhuizen voor een speciale rechtbank zullen terecht staan. Een moeilijkheid zal vooral de behandeling der gewone rebellen opleveren. Indien de regeering er toe overgaat om dezen lieden het kiesrecht te ontnemen – en in haar hart zou ze wellicht niets liever willen – zou zij weliswaar haren politieken tegenstander Hertzog treffen, maar aan den anderen kant zou wellicht juist door zulk een optreden
1175 diens invloed weer toenemen. Aan den anderen kant echter, indien zij die opstandelingen geheel vrij laat uitgaan, zal dat onder de Britsche bevolking en wellicht – aldus meent ten minste de correspondent van de "Times" – ook onder de trouw gebleven Afrikaanders ontstemming wekken.

1180 Dat de toestand voor de regeering moeilijk is, valt zeker niet te ontkennen, maar daar zij tot dusver steeds toonde meer de gevoeligheden der Britten, dan die van de eigen rasgenooten te ontzien, is het wel te vreezen, dat ze ook ditmaal de voorkeur zal geven aan een houding, die het Britsche deel der bevolking tevreden zal stellen. Dat zou dus alleen tengevolge hebben, dat de klove tusschen de oprechte Afrikaanders en de aanhangers van Botha en Smuts nog wijder zal worden. De opstand is onderdrukt,
1185 maar de verzoening der nationale tegenstellingen zal, gelooven wij, aan mannen als Botha en Smuts zeker wel kunnen gelukken.

SCANDINAVIE.

Duitschland en Zweden.

1190 LONDEN, 22 Dec. (Eigen bericht.) De "Daily Telegr." verneemt uit Kopenhagen van hooggeplaatste diplomatieke zijde dat Duitschland eerst aan Zweden had voorgesteld, dat dit zijn steun zou verleen in den oorlog en dan als vergoeding de Baltische eilanden zou krijgen benevens het protectoraat over Finland en wellicht een deel van Rusland. De Zweedsche regeering antwoordde niet. Toen gaf Duitschland te verstaan,
1195 dat als Zweden het aanbod weigerde, later op de vredesconferentie het Zweden aan Rusland zou overlaten als een vergoeding voor Polen. Weer antwoordde Zweden niet. Toen begon Duitschland Zweden te plagen door het wolvervoer te stoppen. Dit zou verklaren waarom Zweden het initiatief nam voor de bijeenkomst te Malmö.

1200 (Die bijeenkomst der drie Scandinavische koningen behoeft niet op deze wijze te worden verklaard. Voorloopig zal men goed doen aan deze onthulling van de "Daily Telegr." niet veel waarde te hechten. De onwaarschijnlijkheid ligt er al te duidelijk in opgesloten. Dat Duitschland aan Rusland in ruil voor Polen de heerschappij over Zweden zou willen "overlaten" – men moet dunkt ons al heel naief zijn om zoo iets te gelooven. Red. "H.".)

1205

Zie verder pag. 7

Nederland en de Oorlog.

De Koningin.

1210 De Koningin verliet hedenochtend vroeg andermaal per extra-trein de residentie voor een militairen inspectietocht, waarvan H. M. dezen avond ongeveer 6 uur wordt terugverwacht.

Kon. Nat. Steuncomité.

1215 Door bemiddeling van de Javasche Bank is wederom f50,000 uit Indië ontvangen voor het Kon. Nationaal Steuncomité.

Naspeuringen van Paul Theelen: 22 december 1914

Geïnterneerden.

1220 Volgens de Leeuw. Ct. schijnt het thans wel voor zeker te kunnen worden aangenomen, dat de Belgische geïnterneerden te Leeuwarden binnenkort daar vandaan zullen gaan. Verder meldt dit blad, dat vijf hier te lande geïnterneerde gewezen Belgische officieren, die in verband met hun gedrag aan het front tot soldaat zijn gedegradeerd, naar het interneringsdepôt te Leeuwarden zijn overgebracht.

1225 Mijnen.

Een onzer berichtgevers seint uit Sluis:

1230 De aan de kust gespoelde, door Engelschen en Duitschers als verdedigingsmiddel te water gelaten mijnen verliezen niets van hun moorddadige kracht. Dat bleek reeds te Westkapelle. Door de militaire overheid worden dan ook alle maatregelen genomen om verdere ongelukken te vermijden. Gistermorgen reeds werd een der twee onlangs te Cadzand, in Staats Vlaanderen nabij de Belgische grens, aangespoelde mijnen onschadelijk gemaakt. De ligging der mijn liet het gemakkelijk af schroeven van den percuteur niet toe. Om de kruitlading uit te halen wordt dan op den percuteur, zooals 1235 De warmte doet het ontstekingsmiddel ontploffen en heel het ding springt uiteen. De uitwerking dezer ontploffing was verschrikkelijk; een reusachtige put duidde nog enkel de plaats aan waar het gevaarlijke ding gelegen had.

Ter waarschuwing.

1240 Onbekendheid met de door den kommandeerenden generaal van het VII legerkorps te Münster vastgesteld verordeningen is oorzaak geweest dat in de laatste dagen een 12-tal Nederlanders, die bedoelde verordening overtraden in de aangrenzende Duitse gemeenten aangehouden werd en naar Ahaus overgebracht.

1245 Wij zijn in de gelegenheid gesteld van die Verordening kennis te nemen en meenen goed te doen de aandacht te vestigen op de volgende bepalingen.

Verboden is, schriftelijk mededeelingen anders dan door middel van de post van Nederland naar Duitschland en omgekeerd te verzenden, eveneens het meenemen van schriftelijke mededeelingen.

Het voeren van vlaggen op particuliere motorrijtuigen enz. is verboden.

1250 Het overschrijden van de grens op andere punten dan waar zulks uitdrukkelijk is toegelaten, is verboden.

Ieder mondeling of schriftelijk verkeer, middellijk of onmiddellijk op welke wijze ook, met krijgsgevangenen is verboden, behalve aan de daartoe gerechtigde militair en 1255 De uitvoering van de jacht en de visscherij door buitenlanders is in Duitschland verboden.

De verkoop van kaarten van het Duitsch, Fransch, Hollandsch, Belgisch grensgebied op een grootere schaal dan 1:300.000 is verboden in Duitschland. (*Tubantia*)

1260 Als spion aangehouden.

Een ingezetene der gemeente Oldenzaal werd wegens familie-aangelegenheden naar een Noordbrabantsche gemeente aan de Belgische grens geroepen. Toen hij daar was aangekomen, begaf hij zich met een familielid naar de Nederlandsche grenswacht, om den commandant over een aangelegenheid te spreken. Deze was echter op dat oogenblik 1265 niet aanwezig, doch zou zeer waarschijnlijk over een uur terug zijn. De Nederl. grenswacht meende, dat het tweetal wel zoolang in een nabijgelegen café, op Belgisch grondgebied, kon wachten en de Duitse grenswacht maakte geen bezwaar. Toen echter na eenigen tijd het tweetal aanstalten maakte, om naar de Nederl. grenswacht terug te 1270 gelast mee te gaan naar het 2½ uur verder gelegen Turnhout, om voor de commandantur te worden gebracht.

Alle pogingen, welke de twee Nederlanders aanwendden, om van dit ongewone uitstapje verschoond te blijven, waren echter vruchteloos. Onder geleide van drie gewapende Duitse soldaten werden beide mannen naar Turnhout gebracht en daar in een kamer van 't gebouw, waar de commandantur is gevestigd, opgesloten.

1275 Bij het verhoor, dat zij vervolgens ondergingen, was het hun niet mogelijk, den commandant te overtuigen, dat zij Nederlanders waren, die niets kwaads in den zin hadden. Zij werden gehouden voor twee Belgische spionnen, die te Antwerpen waren ontsnapt. En zij zouden naar Antwerpen worden overgebracht. Gelukkig voor hen 1280 fungeerde bij de commandantur een Duitsch soldaat, die vele jaren in Den Haag had vertoefd, als tolk. Deze verklaarde ten stelligste, dat beiden Nederlanders en geen Belgen waren, waarop zij hun vrijheid herkregen en naar de Nederlandsche grens werden teruggebracht.

1285 Beide heeren konden niet ontkennen, dat zij wel eenigszins gelijkenis hadden met het portret, dat hun op de commandantur van de ontvluchte spionnen getoond werd. Overigens zeiden zij, door de Duitschers correct te zijn behandeld.

Duitsche steenkool.

Onze Winterwijsche correspondent schrijft:

1290 Van een vermindering in aanvoer van steenkolen cokes en briquetten uit Duitsche richting is hier nog niet veel te merken. Zelfs de vorige week toen er tengevolge van volledige Zondagsrust bij het goederenvervoer des Zondags geen wagens binnen kwamen en dientengevolge het aantal komende treinen een paar minder was was de totale aanvoer van wagens nog 206 grooter dan de week te voren. Er kwamen in het geheel 2449
1295 wagens aan, waarvan 1783 met kolen, cokes en briquetten beladen (de week te voren 1665), terwijl het getal wagens met diverse goederen 666 bedroeg, d.i. een vermeerdering met 88 wagens.

1300 Mocht echter de landstorm onder de wapens komen en het reeds beperkt aantal arbeiders in het kolendistrict beginnen af te nemen, dan zal zulks ongetwijfeld invloed op den aanvoer oefenen.

Verpachting van vischwateren.

1305 Naar wij, in verband met het gisteren door minister Treub naar aanleiding van de redevoering van den heer De Muralt medegedeelde, vernemen, zou het thans definitief in de bedoeling der regeering liggen, de visschers, die door de tegenwoordige tijdsomstandigheden de pacht hunner vischwateren niet hebben kunnen voldoen, voor ditmaal in geen geval uit te sluiten van mededinging naar de nieuwe verpachtingen van mosselen- en oesterperceelen en andere vischwateren.

1310 **ONDER DE STREEP.**

Wetenswaardigheden.

Militaire benamingen.

1315 In het leger, bij zijn indeeling, de betiteling, de bewapening, komt men vuurtdureud vreemde woorden tegen, – het meest wel Fransche uitdrukkingen. Als verklaring hiervoor geldt, dat het eerste model-leger uit de latere eeuwen dat van Lodewijk XIV was, en dat dit leger als voorbeeld diende voor de inrichting van de meeste jongere Europeesche legers; vandaar dat de militaire terminologie zulk een Fransch karakter is blijven dragen.

1320 Toch zijn er tal van benamingen, welke een niet-Fransche afstamming hebben. Zoo is het woord "grenadier" niet van Fransche, doch van Duitsche herkomst; het woord beteekent oorspronkelijk "werper van hand-granaten", of "granatier". Het woord "granaat" zelf doelt op niet anders dan op de welbekende zuidvrucht, bij ons bekend als granaat-appel; de vulling met kruittkorrels zooals de vrucht met pitten gaf
1325 aanleiding tot dezen naam.

Het musket is weer afgeleid van een diernaam, namelijk van het Italiaansche "moschetto", een kleine sperwer-soort, op de jacht gebruikt; eerst werd de naam toegepast op kort werp-geschut, waaruit kleine pijlen vershoten werden, en na de uitvinding van het buskruit kreeg eerst een klein kanon, later het geweer van den voetsoldaat den naam van "musket", terwijl zijn afdeeling zelve als die der
1330 "musketiers" werd aangeduid.

Een soortgelijke naams-afleiding voor geschut van een jachtvogel-soort kan men nog terug vinden bij de vroegere "falkaune", aldus geheeten naar den valk. In Italië kende men nog een jachtvalk, welke "terzeruolo" heette, en zijn naam schonk aan het
1335 "terzerol", eveneens en middeneeuwsche geschutsoort.

Bij de cavalerie stammen de woorden "dragonder" en "kurassier" van het Fransch; doch "ulaan" is van Hongaarsche origine en "huzaar" van Poolsche. In deze namen heeft men te herkennen het Fransche woord "dragon", "draak", naar het teeken dat de ruiters op hun standaard droegen; de "kurassier" heet naar zijn "kuras" of borstpantser, dat
1340 blijkbaar vroeger van "cuir" was vervaardigd; terwijl "huzaar" afstamt van "husz", het Hongaarsche woord voor twintig, omdat bij de vroegere recruteering elke twintigste man bij het paardenvolk werd ingedeeld; "ulaan" is afgeleid van het Turksche "oghlan" of wel "jongeling".

Ook de bewapening der legers brengt tal van vreemde woord-vormen in herinnering. Daar
1345 is bijvoorbeeld de sabel, afstammende van het Poolsche woord "szabla". Het woord "pistool" is afgeleid van de Italiaansche stad Pistoja, waar vroeger beroemde wapenfabrieken bestonden. Zoo stamt de "bajonet" van de Fransche stad Bayonne. De "houwitser" komt van het Tzechische woord "houfinice", hetgeen de aanduiding is van een houten toestel om steenen weg te slingeren. Pas in den Hussieten-oorlog in de

- 1350 vijftiende eeuw komt het woord als "hauffnitz" voor het eerst als aanduiding van een wapen voor.
Daar is het woord, "kartets", afgeleid van het Italiaansche "cartoccia", hetgeen grof papier beduidt. Het woord "shrapnel" dankt zijn ontstaan aan den naam van een Engelsch officier, Shrapnel, die in de vorige eeuw een verbeterde kartetssoort
- 1355 invoerde.
Spanje schonk aan de moderne legers den naam voor den majoors-rang, omdat "mayor" (Latijn "maior") "grootter" en "hooger" beteekent, doch in het Spaansch aanduidt een opzichter.
(Duitsche taalvorschers beweren, dat de in Duitschland, en ook in ons land veel
- 1360 verbrede naam Meier eenzelfde afstamming kan aanwijzen, - één groote familie van Majoors dus !)
De hooge rang van Maarschalk, in slechts enkele legers voorkomende, is afkomstig van een naam, die vroeger van stellig geringer beteekenis was, omdat "marascale" een gemeene paardeknecht was; eigenlijk is "scalç" een schalk of deugniet. Later gaf de
- 1365 titel een hooger rang aan, toen aan sommige hoven de dignitaris, welke voor de vorstelijke paarden te zorgen had, in den hofkring werd opgenomen; later duidde de titel de hoogst militaire waardigheid aan.
Eindelijk is daar nog het woord voor "oorlog"; eigenaardig is, dat het Fransche woord voor den oorlog, n.l. "guerre", evenals dan natuurlijk het Spaansche en Italiaansche
- 1370 "guerra" en het Engelsche "war" van Duitsche afkomst is, want in het oud-Hoogduitsch komt een woord voor "werra", waarvan in het nieuw-duitsch "Wirren" afstamt, doch dat in die andere talen voor het eigenlijke oorlogsbegrip in gebruik is gebleven.
En wat de Russen betreft, die moeten - volgens de Duitschers - ook heel wat van hun oorlogs-uitdrukkingen aan hen te danken hebben; daar zijn verschillende woorden als
- 1375 "púska" (kanon) van "Büchse", "ladúnka" (patroentasch) van "Ladung", "soldátu" van "Soldaten", "unteruophicéru van "Unter-officier", "ephrejtoru" van "Gefreiter", "pheldphébelc" van "Feldwebel". Zoo vertelt tenminste prof. Karl Bergmann in de "Frankf. Ztg."
- 1380 Op de groote meerderheid van militaire woorden van Fransche afstamming, behoeven we hier niet te wijzen.
- In- en Uitval.
Vies maar raak. - Waarde O. d. S., Wilt ge een voorbeeld van ruwen, maar toch kruimigen Vlaamschen boert van mij aanhooren? Welnu, de vorige week was ik in
- 1385 Antwerpen en maakte in een klein estaminet het volgende mee.
Er komen eenige Duitsche soldaten binnen en wenschen een glas bier; een der soldaten is er, die ongeveer de volgende bestelling doet: „Ik wensch een pot bier waar nog nooit een Belg uit gedronken heeft!"
- 1390 De kastelein gaat naar binnen en komt terug met een zeker nuttig huismeubel (uit een nachtkastje) en zegt: "Uit deze pot heeft nog nooit een Belg gedronken; wilt u hem gedeeltelijk of geheel gevuld hebben, m'neer den Duts?"
- De Engelsche kleurstoffen-industrie en de oorlog.
Zooals reeds vermeld, zal de Engelsche regeering aan de op te richten maatschappij
- 1395 tot en gros productie van anyline-kleurstoffen een voorschot £1½ miljoen verleen en tegen 4 % rente. Dit voorschot moet in 25 jaar uit de winst worden afgelost. Het amortisatiefonds is cumulatief. De maatschappij zal op een coöperatieve basis worden opgericht, d. w. z. dat alle groote gebruikers van kleurstoffen deelnemen in het aandeelenkapitaal. Zij zullen zich verbinden om in de eerste vijf jaar na het sluiten
- 1400 van den vrede de door hen benoodigde kleurstoffen uitsluitend bij de nieuwe maatschappij te dekken, voor zoover deze goede qualiteiten tegen redelijken prijs kan leveren. De regeering zal twee bestuursleden benoemen, die een recht van veto zullen hebben ten aanzien van sommige besluiten. De bovenstaande plannen staan intusschen nog niet geheel vast. Hun verwezenlijking zal afhangen van de mate waarin de groote
- 1405 gebruikers van kleurstoffen in Engeland zich bereid toonen het plan daadwerkelijk te steunen. Hiermede wordt overigens goeden voortgang gemaakt en men verwacht dat de zaak spoedig haar beslag zal kunnen krijgen.